

Kapható minden gyógyszertárban. 8869

KWIZDA FERENCZ JÁNOS
Cs. és kir. orvosi tanácsos, főorvos, kórház-igazgató, Budapest, V. ker. Rákóczi-utca 12. sz. 1. emelet.

Cs. és kir. orvos lovakkal.

Kwizda-féle Restitutions-fluid 1 üveg ára 2 kor. 80 fill.
Közel 40 év óta népszerű állatorvosok, valamint nagyobb katonai és polgári állatorvosok használatában van, erősítő és nagyobb erőmegtartó hatású, továbbá szorodások, rándulások és inak merevségénél stb. képesti a lovakat kiváló teljesítményre az idomításnál. Valódi csak finai védjeggyel kapható az Osztrák-Magyar-Monarchia minden gyógyszer-tárában és drogeriájában. 8838
Főraktár Török József gyógyszer. Budapest, Király-u. 12.

21826/V. I. sz.

9065

Árlejtési hirdetmény.

A borovó-vukovári partvédmű kiépítéséhez szükséges, mintegy 123,786-7 m² földmőzsgésítésből 9,860-6 m² kavics vagy köbörmelek ágyazatból 29,761-8 m² l. o. köbörmelek és 21,550-0 m² területnek földmőzsgésítésből álló munkákat engedélyezve, ezeknek vállalat útján leendő biztosítására a m. kir. földmőzsgésügyi minisztérium II. emeleti tanácstermében 1. április hó 10-én déli 12 órakor zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Az anyagok szállítására és azok beépítésére vonatkozóan különösen bonyolított ajánlatok a följáratl.

Ajánlat a borovó-vukovári partvédmű munkálataira, melyekhez az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bányapénznek készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban a budapesti IX. ker. állami pénztárnál törlesztendő letételt igazoló pénztári elismeréssel csatolandó és Petrik János segédhivatali igazgatónál (földmőzsgésügyi minisztérium I. em. 49. a.) 1901. évi április hó 10. napjának déli 12 órájáig nyújtandók be.

A többi feltételek a hivatalos órák alatt az újvidéki m. kir. fölmőzsgésügyi hivatalban megtekinthetők, hol a tervezetek is betekinthezők és az ajánlati minták, valamint a részletes feltételek beszerezhetők.

Kelt, Budapesten, 1901. évi március hó 14-én.

M. kir. földmőzsgésügyi miniszter.

Telefon 18-99.

8972

Legkedveltebb, legjobb hajfestő a MELANOGENE fekete és barna színben.

Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A színe állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmaszása igen egyszerű. Nem piszkít. Ár 2 korona 80 fillér. Készít: 9039

G. Földes Kelemen gyógyszerháza Arad.

Főraktár: Török József gyógyszerháza, Király-utca, Opera-gyógyszertár, Andrássy-út.

Szépség-egészség-tana

(Kozmetika)

ezt a könyvet ajánlom mind azoknak, kik szépségüket megőrizni, felfrissíteni, visszanyerni óhajlik, vagy valami szépség hibáit megakasztani szeretnék. Foltok, kiütések, kintések, anyajegyek, sebhelyek, arczszőrök stb. alapos és ártalmatlan elutasítása, az arcz, haj, kezek és test egész ápolása, sőt minden képzelt és valóságtól való féltés, a gyermekkor szépségére való törekvés, nélkülözhetetlen. Ára egy korona, mely post. bérlettel, portó fölül Dr. Jutassy József gyógyszerháza, a kozmetika szakoszt. Budapest, Váci-utca 73. Személyesen találhatók vagyok d. e. 10-12-ig és d. u. 2-4-ig. Levelekre válaszolok. 790

Thierry A. Centifolia-kenőcs

(csodakenőcs elnevezéssel), melynek hűző-ereje és gyógyhatása utolérhetetlen! Főlegesen teszi legelőbb esetben az operációkat. Ezzel a kenőccsel egy 14 esztendő sulyos rákszerű betegség gyógyított meg. Gyulladásos és minden egyéb sebeknél, mint kitűnő antiszeptikus szer, enyhítőleg és hűsítőleg hat és csakhamar teljes gyógyulást hoz létre. Gyors puhító és oszlató hatása is van és megszabadít mindenféle, bármily mélyre hatolt idegen testektől. — Egy tégely franco 1 kor. 80 fill. az összegnek előre való beiktatása ellenében. Nagyobb megrendeléseknél olcsóbb. Kimutatható évenkénti gyártás 100,000 tégely. Egy egész levélről áll rendelkezésre és megtekintésre azon eredeti bizonylatokból, melyeket a két sűrűről a világ minden részéből beiktatnak. — Utazatóktól óvakodni és figyelemmel tessék lenni a minden tégelyre beiktatott csegre: Apotheke zum Schutzengel des A. Thierry. A hol raktár nincsen, minden rábeszélés ellenére is tessék visszautasítani a hamisított és hasonló értékűnek ajánlott készítményeket és tessék azt megrendelni egyenesen az egyedüli gyáros:

Thierry A. gyógyszerésznél, Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett.

(Az osztrák cs. és kir. államhivatalnokok szövetségének szállítója.) (Contractor of the War-Office and the Admiralty London.) Kapható Budapesten: Török József és dr. Egger Leo gyógyszerházaiban.

Franklin-Társulat nyomdája (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.)

Nyílször puha kalapok

FÖLDVÁRY IMRE

férfidivat és férfienemű rak-tárában. 9083

Budapest, IV., Korona-herceg-utca 11. és VIII., Kerepesi-út 9. sz.

Angol cylinderek, divatos kemény és puha kalapok, jó szabású férfi-íngok, nyakkendők, keztyűk dús választékban.

Magyar királyi államvasutak.

Hirdetmény.

A féláru vasutijegy váltására jogosító egyszeri utazásra szóló igazolványoknak postán való megküldése.

A féláru vasutijegy váltására jogosító egyszeri utazásra szóló igazolványok az arra jogosultaknak a postán eddig egyszerű levélben küldetvén meg, ennek elveszése esetén ily igazolványok jogosulatlan kezébe juthatnak. Ennek megelőzése végett ezentúl a megküldés ajánlott levélben fog történni. E végből szükséges, hogy mindazok, a kik igazolványokat postán várnak, helybeliek a 16, nem helybeliek 35 fill. értékű levélbérletet folyamodványaikhoz akkor is mellékelni tartoznak, ha azokat nem maguk küldik be, hanem a hivatal csege alatt való beküldés végett hivatali főnökeiknek adják át.

Budapest, 1901. évi március hó 6-án.

Az igazgatóság.

13. SZÁM. 1901.

BUDAPEST, MÁRCZIUS 31.

48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és politikai újdonságok (a Világkronikával) együtt egy évre 24 korona, fél évre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egy évre 16 korona, fél évre 8 * A POLITIKAI ÚJDONSÁGOK { egy évre 10 korona, fél évre 5 * Külföldi előfizetésekre a postai megfizetési módjától is eszotlanod.

BAJZA JÓZSEF.

1804—1858.

VÖRÖSMARTY emlékeztetének ünneplése sok-szorosan felidézte Bajza József nevét is, a ki közös czélukért, ugyanazokkal az eszmékkel eltelve, közös munkában küzdött a «Zalán» költőjével s Világos után együtt buzdosott vele. Némi alkalmasságot ad az ez a Franklin-Társulat legújabb kiadványának, melyben Bajza összegyűjtött munkái kerülnek a közönség elé az eddigiek-nél sokkal teljesebb kiadásban, hat testes kötetet töltve be. Badics Ferencz rendezte sajtó alá ezt a kiadást, ellátva gazdag magyarázó jegyzetekkel s Bajza egész működését részletesen méltató, nagy adatkészlettel összeállított életrajzi bevezetéssel.

Irodalmunk hőskorának kevés írója van, a ki kortársaira nagyobb hatást tett, mint Bajza. Mint költő a maga idejében a legkedveltebbek közé tartozott; mint kritikus és irodalmi vitázó újságolvasó korlátlanul uralkodott az irodalomban, s mint történetíró is figyelemre méltó műveket alkotott. Életét, működését egész gazdagságában ismereti meg velünk műveinek ez új kiadása, a mely kedvező alkalmul szolgál, hogy emlékeztető fölrassítsuk a mai olvasó előtt.

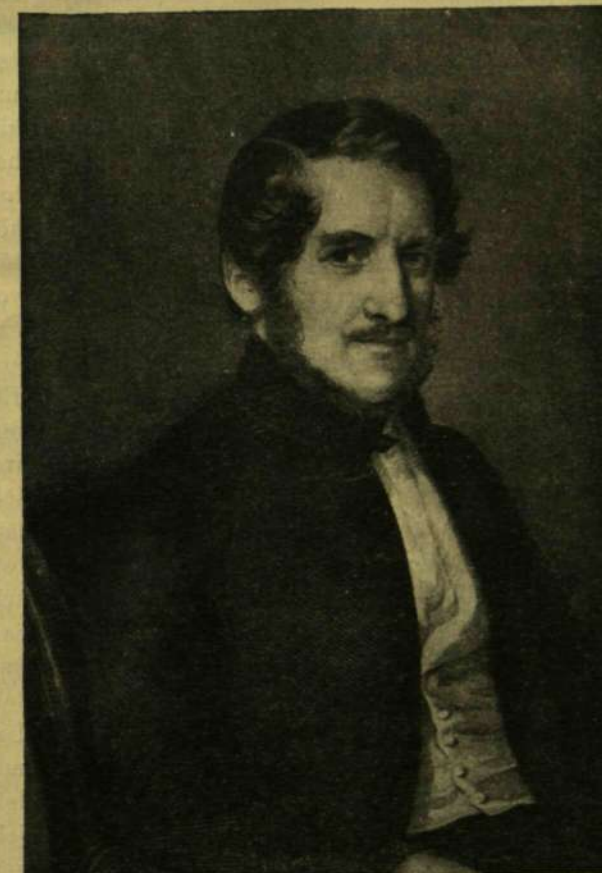
Bajza is abból a birtokos nemesi osztályból származott, a mely a XIX. század első felében irodalmunkat annyi nagy névvel gyarapította: Kazinczy, Kölcsey, Berzsenyi, a Kisfaludyak nevével. Heves-megyében, Szücsiben született 1804 jan. 31-én. Gyöngyösön, majd Pesten a piaristáknál végezte középiskolai tanulmányait, azután a pesti egyetemen tanult filozófiát. Itt, az egyetemen padjain ismerkedett meg a nála egy évvel fiatalabb Toldy Ferenczcel. A két ifjú: a komoly, melancholikus, magába vonuló Bajza és a heves, lobbanékony Toldy szoros barátságot kötött, a mely nem hullt el soha többé s összefűzte őket egész életük folyamára. Együtt szőtték jövőjük pályájuk terveit, együtt próbálgatták erejüket a költészet terén s Toldy vitte el barátja költői zsenéinek egyikét Kisfaludy Károlynak, a ki a kis vers írójában mindjárt felismerte a sokat ígérő tehetséget s

tekintélyével mintegy szentesítette az ifjú Bajza beesvagyó ábrándjait.

A filozofia végeztével Bajza József eleinte katonának akarta adni, de utóbb mégis újra Pestre küldte, hogy tanuljon jogot. Ez időben kezdett Bajza németül tanulni; főleg e czélból Pozsonyba ment, a hol különös kedv nélkül ugyan, de lelkiismeretesen letette a jogi vizsgálatokat. Már akkor fejlődtek későbbi jelleme alapvonásai. Érzelmes, ábrándozó ifjú volt, de

versét, melyeket megküldött neki, tudta nélkül kiadja; látja gyengeségüket s önértetést sérti, hogy ilyenekkel lépjen a nyilvánosság elé. A mit ír, azt előbb sokáig forgatja elméjében s ha már megírta, még tovább csi-szolgatja, fúr-farag, örökösen javítgat rajta. A német költők hatása alá kerül, különösen Mathisson, Höltz, Salis műveit olvasgatja buz-gón s maga is megvallja, hogy a stílus dolgá-ban sokat tanult tőlük. Így már ifjúkori művei-ben meglep biztos, szabatos verselése, sima nyelve. A sok csiszolásban azonban gyakran elhidegül az érzés közvetlen melegsége s bizonyos mesterkéltég lép a helyébe. Mind e mellett már ez ifjúkori művei is tetszésre találtak; Kisfaludy többet fölvetett közülük «Aurora»-jába, Kazinczy is — szokása szerint — örömmel üdvözölte ifjú pályatársát.

Nagy lelkesedéssel olvassatta Bajza pozsonyi jogtanuló korában Goethét s a német aesthetikusokat, különösen Lessinget és Tiecket; ez utóbbiak műveivel vetette meg elméleti ismereteinek lap-ját, melyek később, mint kritikusnak, nagy hasznára váltak. Vizsgálatait lete-vén, némi habozás után a vármegyei pályára határozta el magát; unoka-bátyjához, Földváry Ferencz szolgabíró-hoz, később hevesi alispánhoz ment jog-gyakorlatra. Időközben sulyos csapás érte atyja halálával, s ez még jobban elsötétítette amúgy is komor, melancoh-likus lelkületét. Majd kissé felvillanyozta az, hogy a vármegye Földváryt választ-ván meg a nevezetes 1825-iki ország-gyűlésre követül, ez őt vitte magával országgyűlési irnokának. Az eszmélke-désre hajlandó, érzelmes ifjú gondolko-zásának egy időre irányt adnak a diéta eseményei; érdeklődéssel kíséri folyá-sukat, különösen felsőbüki Nagy Pál

Barabás rajza után készült arcmetszetrel.

BAJZA JÓZSEF.

ábrándjait mindig korlátozta korán érő értel-messége. Társaságot nem igen keresett, inkább könyvei között, vagy a szabadban töltötte ide-jét. Irodalmi próbálgatásaiban többnyire csak a tervekig jutott el: irt idyllt, lyrai költeményt, majd a novellára fordult figyelmé, majd a drá-mára. Agyában egyre-másra tolongtak a meg-irandó tárgyak, de egyik sem tudott benne annyira kialakulni, hogy megírhatta volna. Már ifjúkorában érdekesen jellemzi őt szigorú önkri-tikája. Megharagszik Toldyra, mikor ez néhány

szónoki heve ragadja meg. Jelen van azon az örök emlékeztető ülésen is, a melyen Széchenyi István megjelent a nemzeti érdekek küzdő terén s örömmel siet értesíteni Pozsony-tól távol levő barátait a nagy eseményről. Az országgyűlés további folyása azonban elkedvet-lenítette. Látta a sérelmi politika hasztalanságát, únta az írónki tisztével járó gépies teendőket. Kétségeiben irodalmi foglalkozásaihoz fordult. Buzgón levelezett nemcsak Toldyval, hanem Kisfaludyval és Kazinczyval is, e mellett lelke-

sedve olvasgatta kedves német íróit. Irodalmi kérdésekben bátran kimondta véleményét már akkor is mindenkiel szemben; kritikai tehetségét hamarabb ismerték fel barátai, mint maga; neki szánták a tervezett kritikai folyóirat szerkesztői tisztét, a melyről azonban ő hallani sem akart. E helyett szorgalmasan áldozott a műsának: költői tehetsége ez időben már teljes kifejtettségében mutatkozik.

Az országgyűlés után újra a pályaválasztás nehézségei előtt áll a fiatal író. Apai öröksége nem elég nagy arra, hogy kenyérkereset után ne kelljen néznie, az írókat pedig akkor még rendszeren csak néhány tiszteletpéldánnyal jutalmazták munkáikért. Elhatározta, hogy ügyvéd lesz, sőt hogy «a literatúrát gondokkal egészen föl-hagy». Csakhogy ezt könnyebb volt elhatározni, mint megtenni. Pestre költözik, fölesküszik a királyi tábla jegyzőjének, készül az ügyvédi vizsgálatra. A pesti írói körök tárt karokkal fogadják s ő egyszerre az irodalmi élet sodrában találja magát, a mely csakhamar egészen elragadja. Vizsgálatait leteszi, úgy mint Vörösmarty is, de már akkor érzi, hogy az új diplomának nem sok hasznát fogja venni. Az akkori folyóiratok versengve kérnek tőle cikkeket, ő meg újult buzgalommal lát neki a német írók tanulmányozásának. Eddigi töprengése, önmagában való bizalmatlankodása erős önbizalomnak enged tért az első nagyobb siker után, a mely kritikai fölléptét kíséri.

Az akkor Vörösmarty szerkesztése alatt állott «Tudományos Gyűjtemény»-ben jelent meg első nagyobb elméleti, kritikai dolgozata, az *epigrammáról*. Ebben nemcsak az akkor nagyban mivelt műfaj elméletét adja meg találóan, hanem szemlét tart a magyar epigramma-írók felett is. A kritikából polemia keletkezik, Szentmihályos védi magát Bajza bírálata ellen, mire ez keményen, erőlesen válaszol s elhallgatja ellenfelét. Ezzel a föllépésével nemcsak bizonyosságot adott kritikai tehetségéről és bátorságáról, hanem maga is tudatára juttott saját erejének; látva hiányos képzettségét még azoknak is, a kik az irodalom jelesei közt tettek számot, észreveszi, hogy «bizonyos tekintetben ő is tud annyit, mint ők».

Egyelőre egy «Külföldi Classikus Játékszín» kiadásával vesződik, de a vállalatból csak egy kötet jelenhetett meg. Legfontosabb dolognak ő és barátai köre — Kisfaludy, Vörösmarty, Toldy, Helmezy, Stettner — egy kritikai folyóirat kiadását tartják. Az előkészület közben tör ki az első azok között a heves irodalmi harcok között, melyekből azután Bajza sohasem fogott ki: a *Conversations-Lexicon*-pör. Wigand könyvtárú Döbrentei Gáborra bízta egy lexikon szerkesztését, a kit gőgje, kétszínűsége, Kazinczy iránti hálátlansága és orthologus izléstelensége miatt az «Aurora» írói gyűlöltek s meg akarták akadályozni, hogy az alakuló Akadémia titkára lehessen. A lexikon első füzetét felületességükkel, gondatlan szerkesztésükkel bőséges alapot adtak a támadásra, mely nem is maradt el. Bajza oly élesen támadt Döbrentei ellen, s annak védekezésére oly keményen felelt, hogy mondhatni országos feltűnés lett a dologból. Széchenyi szerint: «az valami szörnyű, a mit Bajza Döbrentének felelt, de tökéletesen igaz és czafolatlan.» Széchenyi azzal is kifejezte elismerését Bajza iránt, hogy maga vezette be őt a nemzeti kaszinóba. Eddig a lexikon-pör inkább személyi harc volt, bár a háttérben elvi ellentétek rejtlettek. Alapvető elvi kérdés gróf Dessewffy József közbelépésével pattant ki belőle, a ki az arisztokrata kicsinylésével, gúnyosan szólott Bajza elbizakodottságáról, tudományáról és neologizáló magyarságáról. Bajza válasza az

Élete utolsó éveiben készült fénykép után.
BAJZA JÓZSEFNÉ, CSAJÁGHY JULIA.

érdemes grófnak a demokracia felülkerekedésének első nyomatékossabb jele az irodalomban. «Nemes, vagy báró, gróf, vagy herceg, írói világban egyféle jussal bír; elsősegeket itt nem a születés vagy hivatal oszt, hanem az ész.» Merész hang volt ez abban az időben s hatásában fontosságot nyer az irodalom keretein túl, a társadalmi életben is. Bajza pedig, fényes diadallal kerülve ki az első nagyobb harczból, az irodalmi mozgalmak élére került. Most már meg volt vetve az alap a «Kritikai Lapok» számára. Közben meghalt Kisfaludy Károly s Bajzára maradt örökségül az «Aurora» szerkesztése is.

Ekkor kezdődik a tulajdonképeni kritika irodalmunkban; tette vágyó, tanult fiatal emberek éber figyelemmel ellenőrzik az írók működését, kicsinyekét és nagyokét egyaránt. Magát az őz mestert, Kazinczyt sem kímélik: kimondják ellenében elvül a «Szent Hajdan Gyöngyei», Pyrker egri érsek német műve fordításának megjelenése alkalmából, hogy verses művet prózában fordítani nem szabad. De ugyanekkor kimondanak egy másik, sokkal fontosabb elvet, melyet Bajza így formuláz: «született magyarnak (minő Pyrker egri érsek), kit költői és linguistikai tehetséggel oly bőven áldottak meg istenei, idegen, kivált a német nemzet nagy terjedelmű literatúráját gazdagítani akarni hazafiútlan tett».

Az «Aurora» miatt is pörbe keveredik Bajza Szemere Pállal s e pörben hatásosan, irodalmunkban először védi meg az író szellemi tulajdonjogát, a melyet akkor törvény nem védett, s ezért igen sokan gazdátlan jószágának tekintették. A polémiákban Bajza nem áll elő eredeti eszmékkel, de tiszteletet kelt erkölcsi bátorsága, mely semmiféle tekintetet nem ismer, és fényes dialektikája, mely előtt nem tud megállani egyik ellenfele sem.

1835-ben adja ki Bajza összegyűjtve költeményeit. A gyűjteményt Vörösmarty az Akadémia nagydíjára ajánlotta, de Döbrentei és társai elűtötték e kitüntetéstől. A közönség azonban, érdeme szerint, szívesen fogadta e kötetet s rövid idő múlva Bajza verseit szerte ismerték, szavalták és énekeltek a hazában.

Bajza nem az erős szenvedélyeknek, a szárnyaló elragadtatásnak költője. Szelid érzések hullámanak szívében, epedő vágy, ábrándos sejtelmek alakjában, gyöngéd hangokon szólalva meg. Egyéni szín és erő kevés van bennük;

inkább az általánosságok keretén belül maradnak. A hold szelid fényétől beragyogott kedves völgyeken, erdők hűsében halkán csörgedező forrásokon mereng el legörömbösebb Bajza képelete, — általában a természet idylli képeihez vonzódik leginkább. Szereti hangulatát egy harmadik személy nevében szólaltatni meg s ez a hajlama szülte «helyzet-dalait», melyekben megénekli a kedvese után epedő leány, a gyermekét veszített anya, a vándor, a hontalan bujdosó érzelmeit. Szíve fogékony a benyomások iránt, ezek azonban nem keltenek képzeteiben szemléletes, konkrét képeket. Egy ideális világot alkot magának a költő, melyben minden csupa gyöngédség, ábránd, epedés, melyet a hold világít be s ennek a világnak a tájait járja be az ihlet óráiban. Az a nagy gond, melylyel minden művét csiszolgatta, a küzdés a kifejezés kellő formájával, megfosztja ugyan a közvetlen természetesség bájától, de a nyelv és verselés szabadságával kitünővé teszi e verseket a kor legtöbb költőjének művei között. Hazafias költeményei pedig: az «Éb-resztő», az «Apotheosis», stb. még ma is kedvelt szavaltati darabok; a költői hevet szónoki pathos helyettesíti ugyan bennük, de szerkezetük gondos, eszméik nemessége ma is lelkesíti még, különösen az ifjúságot.

A «Kritikai Lapok» szerkesztése kifejlesztette Bajza nem mindennapi hírlapírói tehetségét. Érezte ezt ő maga is és szeretett volna politikai lap szerkesztésére kapni engedélyt, de fáradozása nem vezetett sikerre. Így, az irodalom terére korlátozva, hogy hatása mennél szélesebb körű lehessen, szépirodalmi hetilapot indított barátaival: az «Athenaeum»-ot, melynek kritikai melléklapja a «Figyelmező» volt; ezekbe olvasztotta be régebbi vállalatait. Az «Athenaeum» megindulása nagy jelentőségű esemény irodalmunkban. Ez volt az első hírlap, mely nem a véletlenül egymás mellé került különböző cikkek zagyva egyvelegéből állott, hanem meghatározott irány, szigorúan megtartott programmszerint készült, melyeknek minden közlemény egyaránt hódolt. A régebbi szerkesztők legfeljebb ha a közlemények irodalmi színvonalával törődtek; Bajza «elvek és systema szerint» szerkesztette folyóiratát s határozott «charaktert és szellemet» igyekezett neki adni. Ebben az értelemben, szigorúan véve a fogalmat, Bajza az első igazi szerkesztő a magyar irodalomban. Itt említjük meg, mint a haladás jelét, hogy az «Athenaeum» volt az első magyar lap, a mely munkatársainak rendszeresen fizetett írói tiszteletdíjakat. Ez elvekkkel s legjelesebb íróink közreműködésével az «Athenaeum» és társalapja a közönségnek nagy kedveltségére, az írók közt pedig eladdig példátlan tekintélyre tett szert. A triumviratus: Vörösmarty, Toldy, Bajza a legfőbb irodalmi areopággá lett, a melynek a ki elnyerte tetszését, fölavatottnak tekinthette magát az írók sorába. A régebbi jeles munkatársakhoz tehetséges ifjú írók nagy serege csatlakozott s kevés magyar irodalmi vállalat dicsekedhetett a kitünő nevek oly díszes sorával, mint az «Athenaeum».

Természetes, hogy ily határozott irányú működés erős visszahatást támasztott. Azok az írók, a kiket a triumviratus és főleg Bajza éles kritikája sértett, szintén szövekeztek s folytonos csipkedéseikkel örökös polemiákba sodorták Bajzát. Az ellenzéknek, mely pártossággal, részrehajlással, kíméletlenséggel, egyeduralomra törekvéssel vádolta Bajzákat az Akadémiát, melyben ők ragadtak magukhoz a vezérszerepet, Csató Pál vállalta el a vezérsgét, nagy tehetségű, mivelt, szellemes író, gyors, ügyes tollú journalista, de kissé állhatatlan

és könnyelmű ember. Ő volt a támadó: különösen Bajának rontott neki a konzervatív pozsonyi «Hírök» «Szemle» rovatában. Bajza egy darabig szó nélkül tűrte Csató és társai ingerkedését, de aztán oly haraggal, oly tüzes szenvedéllyel támadt Csatóra, a mely még nála is szokatlan volt. E harcban is győzött, talán kellenél jobban is győzött. Csatót úgy szólván tönkre tette.

A színházi dolgokra mindig nagy gondot fordítottak Bajza és társai. A színi kritikát ők emelték nálunk irodalmi színvonalra. Pedig hogy mennyi nehézséggel kellett küzdeniök e téren, mutatja az, hogy egy ízben egy az «Athenaeum»-ban megjelent, nem is valami nagy jelentőségű hír miatt Pestmegye alispánja vallató parancsot eszközölt ki ellenük s mikor a hír forrását nem akarták megnevezni, pénz-bírságra ítélték őket. A bírságot ugyan fölebbezés útján sikerült elkerülniök, de az eset érdekesen jellemzi az akkori felfogást a szólás szabadságáról.

A színházi ügyek iránti érdeklődése vitte bele Bajzát a Nemzeti Színház igazgatóságának elvállalásába. Nem szívesen fogadta el ezt a terhes és kényes állást, s nem is tartotta meg tovább egy évnél, 1837 júliusától 1838 júniusáig. Pedig szervező tehetséggel, munkabírással, rendszeretével és szigorúságával e téren is hasznos tevékenységet fejtett ki a viszonyok nehézségei s ellenfelei folytonos gúncoskodása ellenére is. Még visszalépése után is ő benne keresték a bajok okát, s kénytelen volt külön iratban védekezni meg magát. Egy évtizeddel később még egyszer elvállalta, Széchenyi, Kossuth és Wesselényi rábeszélésére a Nemzeti Színház igazgatását, de csak ideiglenesen, néhány hónapra.

1838-ban nősült meg Bajza. Csajághy Juliánát, egy Csepén, Komárom vármegyében lakó birtokos család leányát vette nőül, kinek huga, Laura, később Vörösmarty felesége lett. Az esküvőt a pesti nagy árvíz idejében, márczius 30-án tartották Tápió-Szent-Mártonban. Az irodalmi harcok kemény tollú, harezias kedvű hőséből, gyöngéd, odaadó férj és szerető apa vált. Családi életének nemességéről tanuskodnak nejehez írt levelei ép úgy, mint az a közlemény, melyet lapunk mai száma a leg-hivatottabb kézről közöl. Itt találta meg azt a nyugvó pontot, melyen kipihenhetette a közélet fáradalmait, szüntelen izgalma. Három gyermeke közül az egyik rövid idővel születése után meghalt; fia, Jenő is ifjan halt el, miután sokat ígérő írói tehetségnek adta jelét; családjából ma már egyedül leánya, Lenke, jeles regény-írónk el.

Hét évi szerkesztői működés után belefáradt Bajza a munkába, melyből sohasem volt pihe-nése. Megszüntette az «Athenaeum»-ot s más irányú nyugodtabb munkásságba kezdett. Már azelőtt is próbálkozott kisebb történeti tanulmányokkal, most teljes erővel erre a térére vetette magát. E körbe tartozó művei, melyek közt a csonkán maradt világtörténet első kötete, a «Hajdankor» a legnevezetesebb, nem alapulnak eredeti forrástanulmányokon, inkább önálló compilatióknak tekinthetők, de szokatlan fontosságot nyernek azáltal, hogy Bajza történetírásunk addigi krónikásan elbeszélő, száraz okirat-kölzésekben és kivonatalásokon ragódó irányával szemben az események szép előadására, okozati kapcsolataik feltüntetésére, a történeti szereplők jellemzésére, erkölcsi és politikai megítélésére fordítja legfőbb gondját. A politikai hatásnak is nem megvetendő eszközévé váltak e történeti művek, mert Bajza nem szalasztotta el egy alkalmát sem annak,

Bajza József síremléke a kerepesi-úti temetőben.

hogy a történeti tárgyalásba belevegyítse politikai eszméit, melyeket az olvasó a történeti események környezetéből kiemelve gyümölcsöztethetett a jelen politikai mozgalmában.

A világtörténeti mű folytatásának s befejezésének a forradalom állotta útját. Az 1848-iki mozgalmas napokban Bajza tehetsége leghasznosabb elemét: journalistikai ügyességét és készségét szentelte a nemzeti ügynek. «Kossuth Hírlapja»-t szerkesztette 1848 december 31-ig páratlan buzgalommal, merészséggel s hazafias és szabadelvű meggyőződése hevével. Windischgrätz-nek Pestre bevonulása után menekülni kényszerült. Orosziban, a hol apai birtoka feküdt, majd a Mátra hegyei közt húzódott meg. A mint a nemzeti ügy jobbra fordult, Debreczenbe ment, majd Pestre, amúgy is beteg s most a téli bujdosás viszontagságaiban megbült és súlyos lábajába esett fiának gyógykezelése végett. Budavár visszafoglalása után Kossuth a Nemzeti Múzeum igazgatói állásával kínálta meg, — miután több más felajánlott állást visszautasított, ezt végre elfogadta, de már nem vehette át. Az ellenség közeledtének hírére a kormányynyal együtt Szegedre menekült, onnan Aradra. Itt érte a világosi fegyverletétel. Elégé exponált szerepet játszott Kossuth oldalán, hogy félne kelljen az üldözéstől. Vörösmartyval együtt menekült előbb Nagy-Váradra, onnan Szatmármegyébe. Deczemberben Bajza, miután már előbb Fegyvernekben találkozott családjával, fölmerészkedett Pestre nagy titokban, de nem érezte magát biztonságban, — bujdosott tovább. Néhány kisebb költeményben nyilatkozik a kétségbeeséssel viaskodó lelkiállapota, hazafi fájdalomnak életét gyökereiben megtámadó komorsága. Haynau bukása után végre tisztult a láthatár annyira, hogy Pestre visszatérhessen. Nem esett a hatóság részéről bántódása, de szomorú lelki állapotát még jobban elsötétítette fiának betegsége, mely ellen hiában keresett gyógyítást.

Ennyi baj teljesen tönkre tette úgys megviselt idegrendszerét. 1851 óta mind erősebben mutatkoztak rajta a paralysis jelei s a rettető betegség egy-két év alatt szálnalmas rommá roskaasztotta az egykor erős férfút, sötétségbe borította az egykor fényes elmét. Neje, barátai önfeláldozóan ápolták a sir felé vezető útjában, a mely csak évek múltán ért véget, 1858 márczius 3-án.

Munkásságának leghűb barátja, minden küzdelmében társa, ifjú vágyainak és tőp-

rengéseinek résztvevő figyelője, Toldy Ferencz állította a legszebb emléket munkái hat kötetes gyűjteményének kiadásával. S az ő emlékét állandósítja közöttünk a most megjelent, a Toldyénál sokkal bővebb és teljesebb kiadás is, melyért irodalmunk köszönettel tartozik Badics Ferencznek és a kiadó Franklin-Társulatnak egyaránt.

Bajzánál nagyobb írók lehetett több is, de hasznosabb kevés volt. A mi működésében a leggyümölcsözőbb, azt nem fogja soha avulttá tenni az eszmék s az ízlés változása: ez az ő egyéniségének s működésének nemes, tisztta, erkölcsi komolysága. Minden jellemrajznál szebben jellemzik őt saját szavai Deák Ferenczhez írt költői levelében:

Légy idvez s vedd baráti jobbot,
A mely hízogást írni nem tanult,
De nem remegni is, ha írni kelle,
Mit a meggyőződés igaznak ismert,
Bármennyit tett kockára a betfi,
Mert, hol nem ígér a beszéd sikert,
Lehet hallgatni: ám, ha szólni kell,
Mást nem szabad, mint lelünknek hitét.

S. A.

EMLEKEZÉS ATYÁMRÓL.

Irta Beniczkyne Bajza Lenke.

Most, midőn atyám, Bajza József műveit a Franklin-Társulat legközelebb harmadik kiadásban bocsátja a nyilvánosság elé, alkalmoszerűnek tartom e lapok szerkesztőjének szíves fel-szólítására írni néhány sort az ő családi életéről, mintegy kiegészítésül a dr. Badics Ferencz által kitűnően megírt életrajznak, mely a hat kötetre terjedő munka bevezetésül szolgál.

A dr. Badics által írt életrajzban kimerítően el van mondva atyám nyilvános szereplése, irodalmi harcain, sikerei, munkássága, és eszményi szeretete hazájá iránt, sőt itt-ott családi életéről is van abban szó, hátrahagyott levelei nyomán. De az oly zárkózott természetű embert, mint atyám volt, csak az ismerhette igazán, ki közelében élt, mellette nevelkedett, ki előtt olyannak mutatkozott, mint a milyen valóban volt. A kik ismerték, hidegnek, szigorúnak, sőt olykor kíméletlennek tartották, a ki nem tűrte a hibát, sem az életben, sem az irodalomban, legkevésbé pedig a becsület terén.

Igy maradt fönn neve, így maradtak emlékezetben cselekedetei és nyilvánosan megírt mondanai, mint pl. «En senkit sem ismerek diktatornak nyelvémben, s ha az országgyűlés lenne is az, még tán akkor is nyakas fognék lenni. A cenzúra nincs a nádor hatalmában, ha csak nem usurpálja. Akkor pedig inkább semmit sem írok többé.»

Igy beszélt és írt az irodalmi jogokról s így élt is, minden tetteiben, munkájában meggyőződése szerint cselekedve.

De mennyire más volt családi körében! Mintegy megpihent közöttünk az élet küzdelmei, az irodalmi harcok fáradságai után. Kifejezésteljes szeme, melynek pillantása komoly, szigorú volt idegenekkel szemben, meleg szeretettel pihent rajtunk, gyermekein és nejein, ki méltó társa volt neki az élet göröngyös útjain.

«Ha ti nem volnátok, — írja egyik levelében anyámnak, a Mátrában bujdosásának ideje alatt, — úgy nem kívánnék élni.» És valóban arca csak akkor derült fel, ha velünk volt a megpróbáltatások kínos idejének napjai alatt, s akkor talán el is felejtette hazája miatt érzett keservét, mi pedig már abban az időben megtámadta élte gyökerét.

Gyönyörűen jellemzi neje iránti szerelmét egyik, a bujdosásból írt levele, rövid idővel

azután, hogy családjával Fegyverneken találkoztak:

„Sorsomat könnyebben tűröm, mióta láttalak és saját ajkaidról hallám, hogy állapotod a lefolyt idők alatt, habár gyászos volt is, nem volt olyan, minőnek miattad aggódo lellem képződése festette. Ha téged nyugodtnak tudlak, akkor én is nyugodt vagyok és tűröm a sors csapásait. Oh bár veled élhetnék! Veled még tudnék örömekeket élvezni az elvesztett, a megsiratott és még sokszor megsiratandó hazában is, nélkülöd nem kell az élet.»

„Lenke mindenütt nagyon tetszik. Az igaz, hogy az a gyermek szépen fejlődik. Bár csak szellemének is megadhatnók nevelés által a szükségeset. Oktasd őt, kedves, szép szóval és tedd szellemét a magadéhoz hasonlóvá. Úgy vettem észre, hogy most már többet ér neki a szives intés, mint a korholás. Szegény Jenő, azt még csak nem is taníthatjuk.»

A forradalmat megelőző időre nem emlékezem, csak arra, hogy nagyon jó, elnéző és szeretetteljes volt irántunk. Olykor komor arccal lépett be hozzánk, de szeme azonnal földért, a mint megpillantott bennünket, gyermekeinket. Kikérdezett tanulmányainkról, mulatságainkról, s midőn megtudta, hogy mindketten, én és fivérem, nagyban üzzük az irodalom minden fajtát, nevetett. Azt nem jó szemmel nézte, hogy abban a korban, mikor a helyesírásról még fogalmunk sem volt, fivéremmel együtt már dráma, regény írásához próbáltunk fogni, de serkentett arra, hogy igyekezzünk tökéletesen elsajátítani nyelvünket, s mindennek előtt tanuljunk meg helyesen írni.

Mindezt azonban a legnagyobb gyengédséggel, szeretettel közölte velünk. Egyáltalán nem emlékszem, hogy valaha szigorú szavakkal, vagy korholással illetett volna. Talán átengedte ezt anyáknak, kit rajongó szeretettel, s ki többet lehetett velünk, és szigorúbb is volt irántunk.

Sokszor hallottuk tőle ezt a mondást: „Ha munka nem volna, nem volna érdemes élni. Mily boldogtalanok a henyek!» És ez megmaradt emlékünknél, mint a mily mélyen hatott ránk minden szava, mert bámuló szeretettel csüngtünk rajta, s a föld legokosabb emberének tartottuk.

Egyszerre azonban kezdett ingadozni mély itélő tehetsége és elborulni gondolkozó elméje. Óráig ült némán, tűnődve, komor, fájdalmas arccal, mintha soha meg nem oldható kérdések kínoznák, a haza sorsának mikénti alakulására vonatkozó kérdések. Éjjel és nappal azon tűnődött: földértülhet-e még a haza ege valaha? Fontosabb volt az neki mindennél, és elkeseredett, midőn nem birt megoldást találni, sőt csak egy kis csillamló fényt is látni a nemzet első-tült sorsában. Kerülte az embereket, s minden idejét velünk töltte. Természettől pesszimista

volt. Mindig, mindenben fenyegetőt látta. Élte delében, írói pályájának fénykorában is folyton kételkedett tehetségében. Nagyot akart alkotni, s barátainak mindig úgy nyilatkozott egy-egy sikerültebb munkájáról, hogy ő maga nincs vele megelégedve.

Tőlem is, midőn tizenhat éves koromban első két kötet novellám sajtó alá került, újra és újra azt kérdezte: olyanok tartom-e azokat, hogy a nyilvánosság elé léphessek vele, s midőn azt hallotta tőlem, hogy Gyulai Pál végzi a korrekturáját, megnyugodva mondta, hogy nem lehetnek nagyon gyengék, mert Gyulai nem vállalkoznék érdemtelen mű kiadásának elősegítésére...

Kéziratban ő nem olvasta, mert akkor már, fájdalom, úgy sem tudta volna megbírálni, bár

bármily műfaja az irodalomnak. A ki készületlenül ír, az megoldatlanul végzi be művét. Továbbá ne keress fonalat, ne utánozz senkit, s ha lesznek kedvencez íróid, felejtse el őket munka közben. Az ész szava mellett mindig ott legyen munkáidban a szív melegsége. Csak így fogsz hatni alkotásaidal. Szívedből beszélj, és szívekhez fogsz szólni. És ha a rideg bíráló nem találja is, hogy munkáid teljesen megütik a mértéket, az, hogy önmagadból írsz, mesterkéletlenség nélkül, melegegyszerűséggel mondod el eszméidet: megvesztegeti őt, megnyeri a közönséget s enyhén fognak munkáidról itélni, ha az nem érdemel is valami nagyobb elismerést.»

Apró, de ismertető jellemvonásul mondom el a következőket.

Pár évvel a forradalom után anyám kívánságára beadtak engem egyik leánynevelő-intézetbe, Gsröföel Fannihoz, kinek intézetét akkor a legelőkelőbbnek és legjobbnak tartották Budapesten. Történt ez azért, mert atyám nem engedte, hogy németül tanuljak s e miatt ellentétbe jutott anyámmal, ki több ízben vett a házhoz német kisasszonyt titokban, de ő megtudván, mindig elküldte. Így anyám, ki nagyon szűkeségnek tartá a nyelvek tanulását, látván, hogy otthon az nem történhetik, a nevelőintézetre irányítá figyelmét s rábeszélte atyámat, hogy rendszeres nevelést csak egy oly elismert intézetben nyerhetek, mint a föntebb említett. Beleegyezett hát atyám, ki pedig nehezen nélkülözte akkori levert kedélyállapotában a vidám gyermekcsoportot, de mindennap elsétált egy bizonyos órában a Kunvalder-ház elé, hol az intézet volt, s én az általa megjelölt órában kitekinték az ablakon és ő kezével „jó napot» intett, azután tovább ment. Még ma is könnyű jó szemembe, ha visszagondolok arra a meleg, szeretetteljes kife-

Györgyi Alajos festménye.

jezésre, mely ilyenkor vonásain ült. Talán sejtette, hogy nem sokáig marad közöttünk s ezért egy napot sem akart elmulasztani, hogy legalább néhány pillanatra ne lásson...

Csekély apróság az ilyen, de jellemző, különösen oly komoly, zárkózott természetű embernél, mint ő volt, kit sokan szívtelennek, ridegnek, kiméletlennek tartottak, pedig csak igazságos és szigorú volt, a hol szükségét látta, s kinek meggyőződését meg nem tántoríthatta semmi, de szíve meleg, szerető, s ragaszkodó volt.

Sok ily apróságot tudnék róla elmondani, de nem akarom visszaemlékezéseimet nagyon hosszúvá nyújtani, melyeknek célja az, hogy bemutassam őt, mint szerető férjét és családapát, kit mint embert valósággal kevesen ismertek, s ma is csak mint íróról és kritikusról szólnak róla.

Hogy milyen érző szívvel birt, az csak pár barátjához intézett kesergő leveléből tűnik ki. De mi, családja, tudtuk, s láttuk, hogy neje, — a kit mindenek felett szeretett, a ki önfeláldozó iparkodással vigasztalta és csendesítette, — sem bírta őt elveszítettnek hiti hazája szerencsétlensége miatti bánatában megnyugtatóni. Nem kívánt élni, nem kívánt dolgozni, a mi azelőtt legfőbb öröme, boldogsága volt. Sokszor emlegette a halált, a mely, mint mondá, ha családja nem volna, boldogság lenne neki.

Mi, gyermekei példás házasságot láttunk szüleinknél: még vitatkozásra sem emlékezem közöttük. Osztottak mindenben, örömben és fájdalomban egyaránt, s csak a halál választotta el őket egymástól, a mi, fájdalom, mindnyájunkra nézve nagyon korán következett be, de emléke megmaradt és él közöttünk s élni fog halálomig előttem, a ki immár egyedül vagyok e földön közülők.

Ritka ember az, ki annyira nem bírt, mint ő volt. Munkáit például kevesebbre becsülte, mint mások. Barátai dicséretét legfőbb ször jó indulatból eredőnek tartotta és lázas iparkodással igyekezett a „jónál» „jobbat» alkotni. Ha tehetséget látott, azt elősegíté, hogy kifejlődhessék, fiatal író-társait buzdította, az előtte tekintélyes írókat nagyra becsülte, miről barátainak írt levelei tanuskodnak. De voltak ellenségei azok között, kik sokekat tartottak saját írói tehetségükről, a mely véleményükben azonban ő nem osztozott.

Dr. Badics Ferencz nagy gondal megírt élettrajzában hű és teljes képet nyújt jelleméről és nyilvános működéséről, én pedig szerény tollammal iparkodtam azt a Bajza Józsefet rajzolni, a kit a világ nem ismert, s a ki páratlan férj és a legjobb, legszívesebb családtagja volt.

GYÖNGY ÉS GYÖNGYHÁZ.

Egész a legújabb időkig azt hitték, hogy a gyöngy és a gyöngyház — a tenger mélyének két értékes terméke — hasonló eredetű. Csak legújabb sikerült egy francia tudós, Léon Digue-nek Kalifornia alsó partvidékén végzett kutatásaival kideríteni e nézet téves voltát. Az

ő adatai alapján most ismeretessé vált, hogy a gyöngy és a gyöngyház teljesen különböző módon képződik.

A gyöngyház, mint bárki is könnyen meggyőződhet róla, vékonyabb vagy vastagabb rétegekben befűdi a kagyló belső felületét s így része van a kagyló alakulásában. Minden gyöngyházréteg nagy mennyiségű igen finom, hullámos hajlású mészközből áll s felületének ez a sajátos szerkezete s az egyes lemezek végtelen vékonysága az oka a gyöngyház változatos színének. Maguk a lemezek

gyöngyházkiválasztás fokozott mértékben áll be, látták továbbá azt is, hogy ily esetben a gyöngyház lerakodott az idegen tárgy körül s így a gyöngyhez teljesen hasonló képződmény keletkezett. Egyes esetekben a kagylóhéj megsérülése is gyöngyképződéssel járt. E tapasztalatokból kiindulva, a gyöngyházak rétegei cselszék már, hogy a kihalászott gyöngykagylókat több helyen átfűrik, vagy apró kőveskéket s egyéb hasonló tárgyakat dugdosnak a kagyló héja és testének buroka közé abban a hitben, hogy ezzel gyöngyképzésre bírják az állatot. Digue-nek megfigyelései azonban kiderítik, hogy különbséget kell tenni az úgynevezett gyöngyház-gyöngy között, mely a fentebb leírt módon képződik, és a nemes keleti gyöngy között.

A gyöngyház-gyöngyöt úgy kell tekinteni, mint az állat rendes életműködésének a kagylótest izgatása folytán képződött termékét. Másféleképpen áll a dolog a nemes gyöngygyel, a mely úgy tekintendő, mint beteges, az állat testének belső részében állhat be, csodálatosképpen azonban a test burkának külső részében sohasem képződik.

Az igazi gyöngy képződési folyamata meglehetősen bonyolult. Az állat testének ama részében, ahol később a gyöngy képződik, először egy kis nedvvel telt hólyag keletkezik. Az ezen hólyagban lévő feloldott szerves anyag mindinkább sűrűsödik, egy darabig nyálkaszerű marad s az elmeszesedés előtt a conchiolinhoz, a héjalkotó szerves anyaghoz hasonló anyaggá lesz. A sűrűsödés megtörténte után az anyag színes, többé-kevésbé szabályos, középpont körül elhelyezkedő rétegre oszlik. A rétegekre oszlás közben egy-egy réteggel egy mészsódat is hatol a gyöngybe, melyet a kagyló test választ ki. Ha a gyöngyöt közepén szétvágjuk, megláthatjuk benne az egymáson nyugvó mészsódat rétegeket, melyek vé-

kony conchiolin-kérgék által vannak egymástól elválasztva. A gyöngy közepén mindig kisebb-nagyobb üregek, melyben gyakran szerves anyagok, néha élő állatok maradványai találhatók. Ebből azt lehet következtetni, hogy ezek az élősködők okozták, a kagyló testébe jutva, a gyöngyképződést. A gyöngy egész fejlődése ideje alatt be van zárva a testnek üregébe, burkának fala azonban az elmeszesedés után oly vékonyra lesz, hogy a gyöngyöt bármely csekély ok is kiugratja belőle. A gyöngy keletkezése tehát ugyanolyan meszesedési folyamat eredménye, a melyet élősködők

KÉT NŐVÉR.

Margitay Tihamér festménye.

szintelenek, de a rájuk eső fehér fénysugarak föllobbanak bennük s mint színes sugarak verődnek vissza.

Ezek a finom mészkövek a kagyló testének természetes váladékai. Az iparban csak azokat a kagylóhéjakat lehet használni, melyeknek gyöngyház-rétege igen vastag s ez a tulajdonság legnagyobb mértékben az igazi gyöngykagylónál (meleagrina margaritifera) van meg, a mely az indiai óceánban él, de egy vele rokon faj van az amerikai partvidékeken, nevezetesen Nyugat-Indiában is.

Megfigyelték, hogy ha a kagyló héja és testének buroka közé valami idegen tárgy kerül, a

jelenlétekor más szervezeteknél is látunk. Így az emberi tüdőben is állhat be néha ily meszesedés, melyvel a szervezet a tuberkulózis bacillusai ellen védekezik.

ILIÁSZ.

XXII. Ének.

Homér nagy époszát Baksay Sándor magyar alexandrinekbe foglalva befejezte. Lapunk több ízben között e hősköltemény kitűnő fordításából mutatványokat, — az első éneket az 1877. évfolyam 45. számában. Most a teljesen befejezett s irodalmunkat igazán gazdagító műből közülük a végkifejledést tartalmazó XXII-ik éneket, mely Akhilleusz és Hektor halálos viadalát, s ez utóbbinak elestét énekl meg. Akhilleusz, ki Agamemnonnal összerel-vén hajóira vonult, és sok ideig tétlenül nézte a görögök folytonos vereségét, végre barátjának, Patroklosznak, ki Hektor kezétől elesett, halálát megboszulandó, a görögök élére áll, s a trójaiakat öldökölni kezdi. Polydamas, a trójaiak egyik bölcs vezére, idejében tanácsolta Hektornak a várba vonulást. De Hektor büszkesége nem akart hátrálni. — Akhilleusz szörnyű vérontást visz most végbe, öldökl, a kiket utól ér, s a megrémült trójaiak a várba menekülnek. De Hektor kint marad, hogy bevárja Akhilleuszt s megküzdjön vele:

Akhilleusz utána indula kevélen;
Mint győztes paripa száll a pályatérre,
Elnyúlva a síkon, szekerét ragadja:
Úgy szedte a lábát Peleusz magzatja.

Priamosz vén szeme látta meg elsőben,
A mint tündöklő száguldt a mezőben,
Mint az égnek amaz őszi csillagzatja,
Mely a többi fölött fényét ragyogtatja,
Esteli fejéskor van emelkedőben.

Jajdült a vén ember, a fejét is verte,
Kezét fia felé zokogva emelte;
De Hektor ott maradt a kapuban állva,
Akhilleuszt halálos ütközetre várva;
Szívreható szóval atyja úgy kérlelte:

„Hektor, kedves fiam, vigyázz; ha bevárod
Egy magad, társ nélkül, az lesz a halálod;
E gyilkos embernek leszesz áldozatja,
Mert erősebb nálád Peleusz magzatja.
Bár az istenek is, mint én, úgy szeretnék,
Majd ebek és varjak hamar eltemetnék,
S enyhülne szívemnek keserves bánatja.

Jöjj a falak közé, kedves fiam, téj meg,
Trójai népünket, asszonyinkat véd meg,
Ne maradj Akhilleusz győzelmi díjába,
Drága életedet ne fogysd hiába.

Vég legalább engem könyöröltedbe,
Te szegény atyádnak jó tanácsit vedd be,
A kinek fejére késő vénségére
Oly keserves sorsot Zeusz-isten mére.

Fiaim halálra, leányim rabságra,
Sok szép palotáim jutnak pusztaságra,
Kicsiny csecsemőim a földhöz paskolják,
Durva akhív kezek menyeim hurcolják.

Engem is levernek nyíllal, kelevézzel,
Vénhedett fejem is nyomorultúl vész el,
A magam ebei, magam kapujában,
A kik asztalomról éltek palotámban,
Felnyalják a vérem, megszaggatják testem,
S ismét elfeküsznek ajtóm előtt resten.

Mert szép a fiatal bajnoknak halála,
Szép holtan a földön, kit dárda találta:
De jaj az ősz fejnek, jaj az ősz szakálnak,
A kit útálatos ebek körülállnak,
Tisztes tetemeit undokítják, rágván:
Szegény halandóknak szívszagató látvány!

Igy sirt a vén ember könyörögve-kérve;
Siralmaik Hektor nem vette szívére,
A csuda Akhilleusz közeledtét várva,
Mint élő méregtől habzó hegyi sárkány,

Gyilkos szeme pislog; összetekeredik,
A mint lyuka felé ember közeledik:
Úgy megáll most Hektor, oly haragot érez,
Paizsát támasztja bástya szegletéhez
S forrván nagy szívében, ekként epekedik:

„Jaj nekem, ha én most fal mögé szaladnék,
Polydamasz előtt meg nem maradhatnék,
Mert mikor Akhilleusz harcolni kilépett,
Ő tanácsolta, hogy vezessem a népet
Éj oltalma alatt visszavonulásra,
Nem fogadtam meg, bár jó volt a tanácsa.

Most, hogy verve népem fejességem miatt,
Egész Trója, ember, asszony, mind rám riad,
Akármely hitvány is, vetheti szememre,
Elbistam magamat, s ez lett veszedelme.

Igy szólának akkor. Most hova kell lennem?
Legjobb Akhilleuszzal ütközetre kelnem:
Vagy én ölöm őt meg, s úgy lesz haza-tértem,
Vagy dicsősségesen itt végezem élttem.

De hátha harcz nélkül előre lerakom
Köldökös paizsom, törhetlen sisakom,
Dárdámat a falnak szegezem tövébe,
Úgy megyek az erős bajnoknak élére:

Ott Helenát, okát e duló csatáknak,
Visszaajánlanám király Atridáknak,
A kincset is mind, kit Alexander véle
Hajóin elhozott, mikor haza tére.

De nincs is most idő a beszélgetésre,
Mesebeli szírt és cser emlegetésre,
Mint a hogy fiatal leányok, legények,
Legények, leányok enyelgve beszélnek;
Jobb lesz öle menni, vessünk neki véget,
Lássuk, kinek szánt ma Zeusz dicsőségét.

Így tündökölt, várva, míg amaz közelgett,
Mint egy Aresz, fején érez sisakja rengett,
Atyja kórisrudját jobb vállán emelte,
Testét a ragyogó vért körülölelte,
Tűzként, kelő napként tündöklött, derengett.

Megreszkedett Hektor, mihelyt észrevette,
Nem merete bevárni, megszaladt ijedten,
Futott a kapuktól; Akhilleusz nyomába,
Üldözni kezdette, bírta könnyű lába.

Futottak a leshegy, s fige-erdő alatt,
A szekerúton, mely a fal mentén halad,
A két víztartóhoz onnét kikerültek
Kit Skamander kettős forrásai szültek.

Hát itt a nagy széles kőmedenczék álltak,
Trójai asszonyok, lányok ide jártak
Fénylő ruháikat tisztázni, kimosni,
Míg az akhív nem jött partjait taposni.

Ide a két bajnok váltotta futását,
Erős ki elől jár, erősebb a másik.
De nem ökörbörnek, avagy áldomásnak
Kedvéért eredtek ők ilyen futásnak, —
Mely emberi lábnak szokott pálya-bére, —
Futtatnak ők most a Hektor életére.

Mint érczkörmű lovak ha versenyre kelnek,
Végső tisztességén valamely embernek,
Megserkennek a cél közelébe érve,
Mert kondér, vagy szép lány lesz a pálya bére:
Olyan gyorsasággal a Priamosz várát
Három soron ezek futva körül járák.

Mint vadász-eb mikor szarvas-borjút kerget,
Fölveri fektéből, meghajt erdőt, berket,
Rémülve meglapul a gím egy bokorban,
De az eb nem tágit, szimatol, nyomon van:
Úgy szaladna Hektor, nagy Akhilleusz előtt,
Úgy Akhilleusz űzi, nem tévesztí el őt.

Mikor negyedszer a forrásig kergette,
Arany mérő-fontját Zeusz kézbe vette,
Egy-egy halál-kockát tőn a serpenyőbe,
A két bajnok sorsa volt írva a kőbe,

A mint fölemelte, nagyot billent mindjárt,
Hektor napja hajlott, s le a poklokig szállt.

Most Hektortól búsan Phoebosz is elállott,
De kékszemű Pallasz Akhilleuszhoz szállott,
Közeltvén hozzá, ott termett előtte,
Peleusz nagy fiát sebtén így intette:

„Hatalmas Akhilleusz, minden jót várhatunk,
Most már könnyű szerrel győzelmet aratunk,
Bármily harczzsomas is, Hektort megölhetjük,
Az akhív hajókhöz zsákányúl vihetjük.

Nem szabadul többé, nem bocsátjuk el őt,
Bármint nyög Apollo Zeusz lába előtt;
De te most pihenj meg, és végy lélekzetet,
Én rábírom Hektort, álljon ütközet!

Szavait Akhilleusz örömmel fogadta,
Körissén azonnal karjait nyugtatta,
Az istennő elszállt, Hektort felkereste,
— Déiphobosz vala érczes hangja, teste, —
Járulván elébe ily szóval bízta:

„Testvérem, Akhilleusz ugyan kerget téged,
Béfutod előtte az egész térséget;
Fordulj vissza, várd be, álljunk szembe vele!
Visszafelelt Hektor őcsese intelmére:

„Déiphobosz, minden testvéreim feletti
Eddig is legjobban téged szerettelek,
Még erősebb hozzád most ragaszkodásom,
Hogy ki mertél jönni, látván szorongásom,
Míg mások a falak mögé rejtőztek!

Vissza a kékszemű Athéne felelte:
„Bizony atyánk, anyánk térdeim ölelte,
Minden jó barátim kérve körülvettek,
Maradjak, ne menjek, (annyira féltettek)
De szívem miattad nagy bánat gyötörte.

Most kezdjük elszántan harczunk, meg is álljuk,
Jó kelevéznket ne igen sajnáljuk,
Lássuk meg, Akhilleusz öl-e hát meg minket,
S viszi hajóira véres fegyvereinket,
Vagy pedig halálra ötét mi találjuk.

Igy csalta meg Hektort Pallasz csalárdsággal; —
Mikor a két bajnok szembeszállt egymással,
A sisakos Hektor kezd szólni legottan:
„Nem futok Akhilleusz, mint eddig futottam.

Háromszor én körül kerültem a várost,
Megállni se merem, de bevárlak mármost;
Megküzdni véled ég a vágy szívemben,
Én öllek meg téged, vagy te ölsz meg engem.

De istenek előtt elébb esküdjünk meg,
Ők legjobb tanúi, ők eskünknek:
Ha nekem engedi Zeusz elestedet,
Én meg nem gyalázom csúfosan testedet;
Fegyvereid híjján Akhívoknak adom,
Fogadd meg ezt te is, im én is fogadom!

A gyorslábú bajnok felelt félen nézve:
Gonosz, ne hívj engem engesztelődsére;
Mint nincs egyessége farkasnak bárányval,
Embernek kötése nincsen oroszlánnal,
Egyik a másiknak örök ellensége:

Ugy nem lehet az, hogy mi egymást keressük,
Magunkat egymáshoz esküvással kössük,
Míg valamelyőnknek nem patakszik vére
S a dühöngő Aresz jól nem lakik véle.

Igy szólt s kelevézzét igen megcsóválta,
Nagy árnyékot vetve kiröpült a dárda,
Hektor, szemben állván, megbukott előtte,
Feje fölött járt át, földbe fúrt mögötte,
De Pallasz a földből hirtelen kikapta,
(Nem látta meg Hektor) megint kézhez adta.
Hektor Akhilleusznek most visszadörögte:

„Most is elhibáztál; hiába hírléled,
Hogy az én sorsomról Zeusz szólott veled;
Látom, tudsz beszélni, szavakkal játszani,
Bátorságomat, ha bírnod, lankasztani;

De nem szaladok meg, nem sebez a hátam,
Mellemet vedd célba, nézd, ime kitártam.

Most pedig te vigyázz, féld a kelevézem,
Bárcsak a húsodba mélyedne egészen,
Haláloddal harczunk mindjárt könnyebb lenne,
Mert te vagy Trójának átka, veszedelme.

Igy szólt, s kelevézzét igen megcsóválta,
Akhilleusz paizsát közepén találta,
El se tévesztette, de nem akadt belé,
Vissza pattant róla, a pajzs vissza veré.

Meddő fegyverére Hektor búsan néze,
Lehorgasztá fejét, nincs több kelevézzé,
Deiphobosznak mindjárt harsányan kiáltott,
Kelevézzét kérte, de őcsese nem állt ott;
Szólt, mikor látta már, hogy meg van ígézve:

„Bizony az Istenek halni szántak engem;
Azt véltem, Deiphobosz itt áll közelemben,
Holott odabenn van. Athéne tört vetett,
Nyomomban a halál, el is közeledett.

Nincs már hova lennem. Ez volt végezése
Zeusznek, s fiának Phoebusznak tetszése.
Régebben szerettek, védelmemre állván,
De kérelhetetlen végzetem ma vár rám.
De ha meg kell halmom, halálom úgy essék,
Hogy a jövődök is azt megemlegetsek.

Igy szólt, s oldaláról éles kardját vonta,
Nagy erős volt a kard, bátran elő ronta,
Mint a saskeselyű, mely sötét felleghen
Sokáig kerengvén, gyorsan alá lebben,
Váratlanul lecsap a tágas mezőre,
Gyöngye kis báránnya, reszketeg süldőre:

Úgy rohant ki Hektor éles kardját rázva,
Kél Akhilleusz szemben, haragtól szikrázva,
Nagy remek pajzsával elborítja testét,
Négy ornu sisakja lángokat lövell szét,
Ékes arany forgó leng a taréjjára,
Melyet Hephisztosz szerzett vala rája.

Mint éjji sötétben az esthajnal-csillag
Minden csillagoknál fényesebben villog,
Úgy tündöklök a kard Akhilleusz kezében,
Hektor veszedelmét forgatja eszében,
Igen megvigyázza, hol védtelen teste,
Hol fér hozzá könnyen, azt a rést kereste.

Hektor védve volt bár a szép vértézzel,
Melyet Patroklosznak testéről szedett fel,
De a torka mégis, vállperezce alatt,
Nyaka, vállá táján fedezetlen maradt,
Leghamarabb itt szok költözni a lélek,
Akhilleusz töre hát e rést öklél meg.

Kényes nyaka húsát megvágta a dárda,
Gégéjét egészen által mégse járta,
Elesett, de bírt még valamit rebegni;
Akhilleusz is mindjárt kezdett dicsekedni:

„Patrokloszt kifosztván semmitől se féltél,
Mert magadtól engem jó messzire yéltél;
De lám bosszulója Patroklosznak maradt,
Kinek most elestél csapásai alatt;
S míg tégedet ebek, varjak tépnek széjjel,
Mi őt eltemetjük szép nagy ünnepélylyel!

Felelt Hektor, de már fogyóban a lélek:
„Térdeid őlelem, életedre kérek,
Anyádnak, atyádnak emlékeztérére,
Akhilleusz, ne bocsáss ebek ételére!

Rezet, aranyat fogadj váltságul magadnak,
Kit testemért atyám, anyám bőven adnak,
Add visszavinnék Trójába testemet,
Magam népe máglyán ott hadd égessen meg!

A gyorslábú bajnok szólt, nézve sötétben:
„Kutya, ne őlelgesd térdeimet nekem,
Apámat, anyámat említve se kérlelj;
Testedet szeretném darabolni széjjel,
Apró falatokban nyersen megrágnálak,
A mit tétél velem, hadd lakoltatnálak!

EGY TUNISZI FŐURI LAKODALOMBÓL. — Vendégek.

Igy sem kergetik el rólad az ebeket,
Priamosz sem váltja meg tőlem testedet,
Bár tíz vagy húszszorost, vagy többet ígérne,
Vagy akár súlyt súlyért szín-aranyban mérne;

Tiszteletes anyád, kitől élted vettél
Nem sír, terítődre borúlva feletted,
Mert tested, a mint van, kivette egészen,
Ebek és madarak martalékja leszen!

A sisakos Hektor szólt halálra váltan:
„Tudtam, kiméletet tőled nem is vártam.
Vasból van a szived, de el ne bízd magad,
Az istenek keze téveled is szabad.
Páris és Apolló értem bosszút állnak,
A skái kapuknál nyilaikkal várnak.

Igy szólt, s elborítá a halál homálya,
Testéből a lelke Hádeszbe leszálla,
Még siratván sorsát, szép fiatal voltát;
De Akhilleusz szólt még neki utoljára:
„Eredj! Az istenek a mint elvégezik,
Az én halálom is majd elkövetkezik.

Igy szólt, s kelevézzét melléből kikapta,
Fosztani kezdte, páncélját szaggatta,
Testét az akhívok sírúru körülállták,
Szépséges alakját, természetét csudálták.

Aztán ütött rajta mindegyik egy sebet,
Egyik a másikhoz ilyen szót is vetett:
„Most nézzétek Hektort, nem is olyan büszke,
Mint mikor hajónkon röpködött az úszke!

Akhilleusz most azon jártatta elméjét,
Miként torzítsa el Hektornak szeméjét,
Szép fúrtú cselédit serkentvén eszeli,
Szájjal szekeréhez lábait akasztja,
Maga is fellépett, s Hektorról lépett
Fényes fegyvereit onnét mutogatja.

Megcsapkodja lovát, futnak is jó kedvvel,
Gördülvén a szekér, porfelleget ver fel,
Hektor szép feje most a port boronálja,
Nagy fekete haja kigyózik utána,
Mert ellenségének Zeusz megengedte,
Hogy a maga földjén tomboljon felette.

Szép feje már porba, szemébe keverve;
Édes anyja látta, feljajdult keserve,
Két kézzel a haját tépdeste, szaggatta,
Ragyogó fátylót összehasagatta.

Atyja is keserű, szavát felemelve,
Nagy jaj-szavakkal az egész város telve,
Úgy sír az egész nép, üvölt, mintha már ma
Ilion nagy vára tűzben, lángban állna.

Erővel az öreg ki akart rontani,
Vissza alig bírták a népek tartani;
Földhöz verte magát, fetrengett a porban,
Úgy könyörgött nekik, szölogatta sorban:

„Hagyjatok barátim, bocsássatok engem,
Az akhív hajókhöz engedjétek mennem;
Könyörgök annak a kegyetlen embernek,
Hátha megszan, látván bűját vén fejemnek,
Hiszen neki is van atyja, ki nemzette,
Ilion átkául a ki felnevelte.

Mindeneknél nagyobb átkom lett ő nekem,
Megölte annyi szép virágzó gyermekem,
De mindannyi után sem oly nagy bánatom,
Mint minővel Hektort egymagát siratom.

Ez visz engem sírba, ez a bánat öl meg!
Ó mért karjaim közt nem halt meg e gyermek?
Elsirattuk volna jajt tetézve jajra
Én, és a ki szülte, boldogtalan anyja.

Igy szólott; a népek sírtak körülötte;
Hekabé jajgatván, gyászszát így kezdette:

„Nagy fiam, ha már te oda vagy s itt hagyád,
Mért éljen több jajra boldogtalan anyád?
Éjjeleim álma, nappalaim fénye,
Ilion népének egyetlen reménye;
Istennek imádtak, diadalnok valál;
Most ime utolért búss sorsod, a halál!

Igy szólt, könnyeiben áztatva keservit,
Hektor felesége nem tudott még semmit,
Mert nem jöve követ, a ki adná hírlét,
Hogy férje ott maradt a kapukon kívül.

Palota-házában ülve most is, tetsző
Szívárványos himű hosszú szőnyeget sző;
Szép fúrtú cselédit serkentvén eszeli,
Üstöt tegyenek a tűzhöz, vízzel teli,
Vizet forraljanak, meleg fürdő várja
Mikor a csatából visszatér a párja.

Szegény, nem is sejti, hogy míg vizet forral,
Athéne, Akhilleusz végeznek Hektornal,
Most hall az udvarról jajsztót és siralmat,
Ejti vetéllőjét, tagjai elhálnak,
Szép fúrtú cselédit kiáltja azonnal:

„Jertek velem ketten; mi történik ottan?
Tiszteletes napam szavait hallottam.
Mellemet a szívem kiveti, úgy dobog,
Térdeim nem bírnak, mindjárt le roskadok.

Priamosz fiait érte tán valami:
Bárcsak ne kellene ilyenről hallani;
Vagy talán Hektornak Akhilleusz az útját
Elvágta, s a síkot most halálra futják.

Veszélyes bátorság, mely lelkét élesztí,
Ez a vakmerőség lesz utóbb is vesztí:
Sohasem rejtőzött ő a tömeg között,
Mindig elől járt, s a had élén ütközött.

Így szólt, és a házból őrzöngve szaladt ki, Ment a torony felé, majd szíve szakadt ki, Utána cselédi, a bástya-tetőre, Onnét tekintett szét a széles mezőre.

Látta, mint hurezolja Hektort a vár körül, Szilaján a két ló vele miként röpül, Egyszerre sötét éj boríla szemére, Rogyván hanyatt esett, megfagyott a vére.

Ott lehult fejéről ékes koronája, Hajkötő reczége, csipkéje, pártája, Fátyola is, melylyel arany Aphrodité Menyegzője napján dúsan ékesíté.

Angyai, menyei ottan közrevették, Ájúlton, félholtan karjokra emelték; Mikor felcsúszott és magához tére, Az asszony-népek közt sírván így beszéle:

«Eredj innen! Nincs itt terítve apádra! Sírva szalad akkor anyjához az árva.

Astyanax, a ki kevéssel azelőtt Atyja térdén evett kővér bárány-velőt; Ha álom szállta meg, játékit megunt, Dajkája ölében vala édes hunyta;

Vagy puha párnáskán tagjai pihentek, Kis szíve örömmel boldogsággal telt meg. Most már a sors tölti rajta gonosz kedvit, Kit Astyanaxnak mondottanak eddig;

Terolad nevezte őt így egész Trója, Falaink, kapunk bajnok őrállója! Kire most emészte nyüzsgő férgek esnek, Ebek marcangolják meztelen tested, Holott palotádban ott a sok szép ruha, Asszony-kezek műve, gyöngye, remek, puha.

Az irodában 15 főfordító van havi 10–40 török font fizetéssel. Nemesak politikai közleményeket fordítanak le, hanem regényeket és novellákat is. A fordításokat vastag regalapírra írják, melyek aranyos keretűek s zöld és piros szalagokkal kötöttek össze. Regényekből már 5500 van a szultán könyvtárában s ezeket a hárem lakói szorgalmasan olvassák. Maga a szultán leginkább szereti a bűnügyi regényeket és a törvényszéki tárgyalásokat is, de elolvassa az előkelő írók, köztük Carmen Sylva összes műveinek fordítását is.

* Az élelmi szerek Ausztráliában általában igen drágák, de a juhhus kilója alig kerül 60–70 fillérbe, s néhány hal-faj még olcsóbb.

* Az elefánt-pusztítás. Számítások szerint a legutolsó évtized alatt Afrikában évente mintegy 60.000 et lőttek le, hogy becses csontjaikat zsák-mányul ejthessék.

* A kínai nyelvnek tudvalevőleg igen sok betűjeve van. A táviratozás céljaira mintegy 8000 jeget eszeltek ki, e jegeket megszámozták és sokszorosították. A táviró tehát rendesen csak a

TUNISZI FŐURI LAKODALOM.

A legkritikább esetek közé tartozik, hogy európaiaknak alkalma nyílik részt venni a zárkózott természetű mohamedánok családi életében, ünnepélyes szertartásaiban. Ily ritka alkalma akadt egy előkelő francia hölgynek a télen Tuniszban. Nemcsak hogy elmegetett egy lakodalmába, mely a legelőkelőbb tuniszi arab családok közül kettőt fűzött össze a rokonság kötelékeivel, hanem még pillanatnyi fölvételeket is csinálhatott egyes érdekesebb jelenetekről. A felvételei után rajzolt képek közül mi is közlünk kettőt mai számunkban s a következőkben az illető hölgy elbeszélése alapján mondunk el egyet-mást a fényes lakodalom lefolyásáról.

A nyolcz napig tartott ünnepély első napját a nász-szoba elrendezése foglalta el, melyet ropant számú meghívott vendég — csupa nők — jelenlétében maga az Ali bej, az uralkodó herczeg neje, a Béja Kebira végzett. A férfitendő-

tiara-szerű süveg egészíti ki, melyet arany szalag köt fejéhez.

Csakhamar megérkezik a völégény is, Szidi Nasször bej fia. Ruhája mintha egy francia akadémikus és egy tábornok egyenruhájából volna összetéve, — különben a férfiak mind európai szabású ruhában vannak, a mely bővelkedik ugyan arany himzéssel, de majdnem kivétel nélkül tulságos szűkre van szabva.

Ez az a pillanat, a mikor a völégény először látja menyasszonyát gyermekkor óta. Mert törvény az, hogy a mint a két család elhatározza a gyermekek leendő egybekelését, elválasztják őket az esküvő napjáig.

A menyasszony felkél a divánról s anyjától és a völégény anyjától támogatva, a völégény felé lépdél, hogy hódolata jeléül megcsókolja a tenyerét. A völégény szabadon gyönyörködhetik menyasszonya szépségében, ez azonban nem vetheti föl rá szemét. A kézsök után a házaspár — mert most már azok — visszavonulnak a nászszobába. Rövid idő múlva megjelen a

KÉT TESTVÉR.

Margitay Tihamér festménye.

A modern salon-élet vidám ábrázolója régebben nem egyszer festett érzelmes jeleneteket is, így a csalódott szerető boszúját, a család kötelékéből magát kiszakító fiatal leány tragédiáját. Mostani képünk: a «Két testvér», szintén komolyabb jelenet ábrázolása. Révedező tekintettel borúl az asztalra a szerelmében csalódott fiatal leány s mellette testvére áll, kit nem érhet ilyen csapás, mert szívét az Úrnak szentelte, nem ismer, vagy nem akar ismerni földi szenvedélyeket. Az apáca (mert ő a másik testvér) vigasztalva öleli át a csüggedező, szomorú leányt, szeméből jóság és részvét sugárzik felénk. A két testvér ábrázolásában nyilatkozó finom ellentét képezi a Műcsarnok egyik kiállításából jól ismert festmény kiváló becsét.

TUNISZI FŐURI LAKODALOM. — A jegyesek első találkozás.

«Jaj nekem, ó Hektor, jaj minekünk ketten! Véled egy végzetre egy gyászra születtem; Boldogtalan atya boldogtalan lánya, Bár ne is születtem volna a világra!

Most te leszállass a földalatti házba, Engemet itt árvát hagysz özvegyi gyászba; Kicsiny csecsemőnk is, a te nemzedéked, Nem lehetsz vigasztaló, ő se lesz az néked.

Mert ha túl-éls is a szörnyű harcokat, Még azután szenved, búslakodik sokat; Örökét elveszik, mesgyéit elszántják, Régi barátai keserítik, bántják.

Szem-lesütve majdan, könnyezve, az árva Anyja barátait sorra kunyorálja, Egyiknek köntössét, másiknak dolmányát Rángatja, úgy várja fősvény adományát; Kap is néha kúpát, inni egy kicsinyinyég, Megnedvesíteni ajkát, de nem ínyét.

Lesz kényén-nevelt is, a ki megöklözi, Kiveri a házból, szidván üvöltözi:

De ha neked nem kell, viselni, pihenni, Mind a tűzbe hányom, éjjen valamennyi, Emlékeztére a Hektor nevének! — Így sírt, s a többiek véle keseregének.

EGYVELEG.

* A leggazdagabb rokonai jelenleg Whitney Henrik newyorki milliomas kis fiának vannak a világban. Van ugyanis két milliomas nagyatya, kiknek együtt mintegy 36 millió korona évi jövedelmük van. Anyai nagyatya ugyanis Vanderbilt Kornél, ki 500 milliónak az ura, atyai nagyatya pedig Whitney Vilmos, ki főképp városi vasútai révén szintén százszoros milliomas. Egyik nagybátyjának, Vanderbilt Vilmosnak, közel 500 millió korona vagyon van, a másiknak legalább 70 milliója. Van továbbá még két nagybátyja 100–100, két nagynénje 60–60 millióval, s azonkívül számos dúsgazdag vérokon, köztük egy pár herczeg is. A kis Krózsúrl az írják, hogy aranybölcsőben fekszik, melyet drágakövek borítanak s nyakéke korallokkal, gyémántokkal és drágakövekkel van tele. E mellett egész sereg dadája és cselédje van.

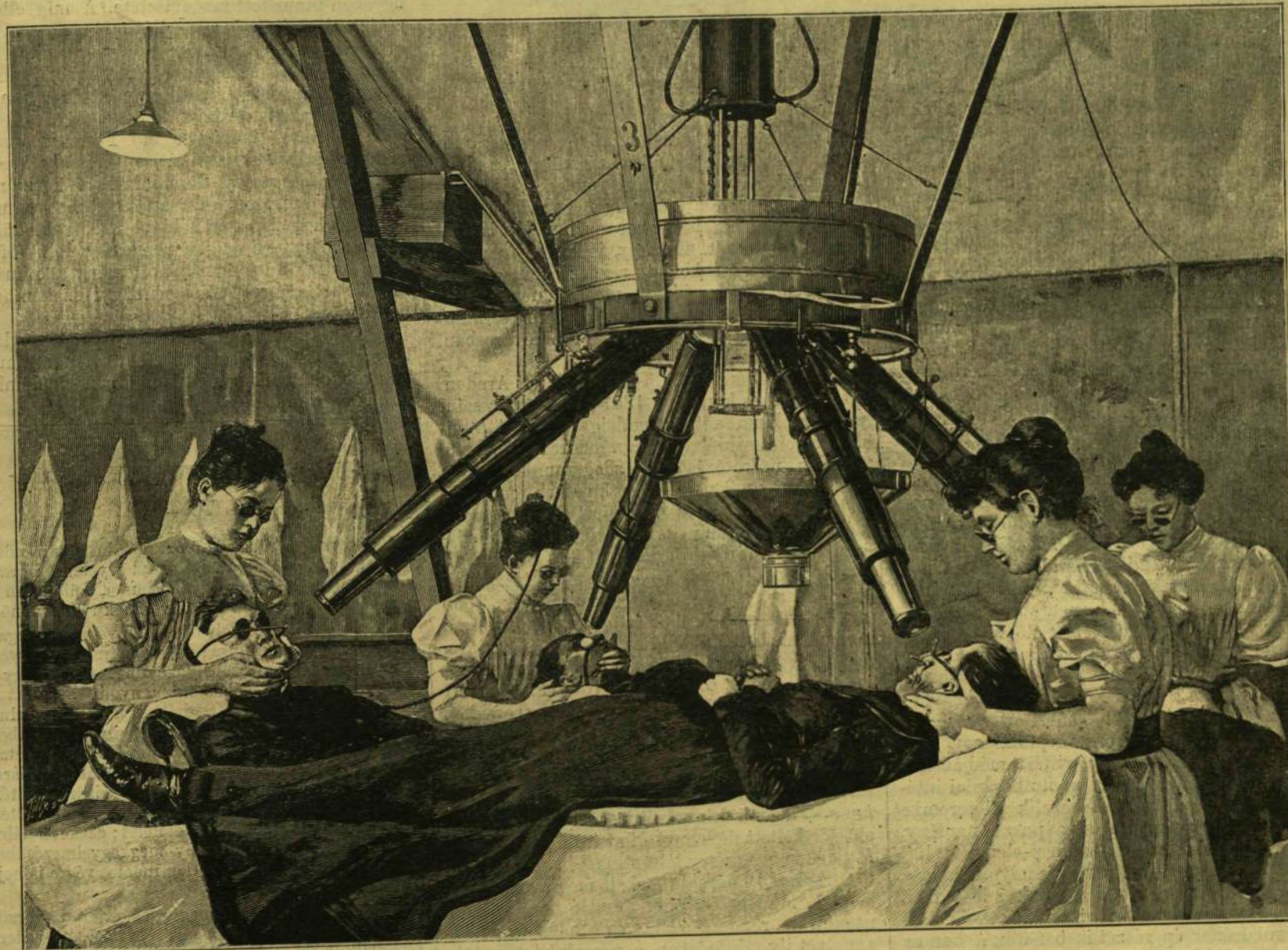
* A török szultán külön irodát tart arra, hogy őt az összes lapokban foglalt dolgokról értesítsék.

számokat tudatja, melyek alapján az illető jegeket összeválogatják s aztán leolvassák. Különösen állami szolgálatban más távirást nem is használnak.

* Hóhérsztrájk is volt már és pedig napjainkban. Kantonban, e nagy délkinai városban ugyanis az összes hóhérok megtagadták a hivatalos működést mindaddig, míg fizetésüket meg nem kétszerezik. A kantoni hóhérok eddig egy lefejezésért 500 casht kaptak, mely összeg körülbelül 1 korona 20 fillér, a mi az ottani körülményekhez képest szegény kínainak már elég nagy pénz, de oly sok hóhért alkalmaztak, hogy nem jutott mindenkinek elegendő munka, s ezért most fizetés-fölemelést erőszakoltak ki.

* Még a hóért is fizetnek adót. Sziciliában ugyanis egy herczegnek monopolioma van a hóra, mely a birtokában levő hegyeken található. A havat úgy értékesíti, hogy éjjel kosarakban lehordatja s a városban hűsítőül árultatja.

* A vasúti jegeket már régebb idő óta automata gépek adják ki a berlini városi vasutnál. Egészben véve a múlt évben 152 gépnél 30 milliónál több jeget vásárolt az utazó közönség. Magában a Fridrich-utczai és az állatkerti állomáson havonként mintegy 200.000 jeget kelt el. A vasút-társaság ez által több jegyelárusítási alkalmzást takarított meg s a közönség is mindinkább hozzászokott a gépek gyors és pontos kiszolgálásához.

GYÓGYÍTÁS VILLAGOS FÉNYNYEL FINSEN TANÁR KOPENHÁGI INTÉZETÉBEN.

gek ezalatt a palota külön helyiségében tartózkodtak.

A második nap volt a tulajdonképeni esküvő. Már reggel nagy számban gyülekeztek a ház rokonai és vendégei s várták a menyasszonyt. Szidi Mohammed bej leányát, a ki kilencz óra körül érkezett meg anyja, apja és ennek háreme kíséretében. A menyasszony-várók, csupa nő a szolgaszemélyzetis, még eunuchok sínescenek, — a nászhelyiségekben gyülekeznek, a melyekben azonban nem férnek el, még a lépcsők is megtelnek tarka keleti színekben, selyemben és drágakövekkel pompázó nőkkal. Megérkezik a menyasszony, a «bénéja». Anyja támogatja, mint a beteget. Szemérmesesen lesüti szemét, melyet egész nap nem emel fel, — így kívánja az illem. Ingadozó lépésekkel tart a hálószoba felé, a hol megpihen rövid időre. Szép nő, büszke méltóság ömlik el rajta s areza keleti nőnél ritka eszességet árul el. Néhány percz múlva ismét megjelen a teremben, a hol divánra ültetik s párnákat raknak mögéje, hogy az egyenes ülés el ne fárasza. Aranyalattórt gazdag selyem öltönyt drágakövekkel ékes magas

völégény; a férfiak elvezetik, hogy elvégezze a rituális mosdásokat és imákat, a menyasszonyt pedig a herczegnők veszik pártfogásukba: rendbehozzák a ruháját, megfésülük, behintik illatszerrel.

Így megy le aztán a menyasszony a második emeletre az elsőre, a hol egy roskatag öreg ember vár rá: az uralkodó bej, a kinek szintén meg kell csókolnia a tenyerét. Ezután a menyasszony egy trónra ül és a tiszteletére rendezett táncokban és énekekben gyönyörködik. Ezek végeztével négy eunuch elvezeti a menyasszonyt, a bej pedig egy hosszú melléktérben a megterített s mindenféle édességekkel megrakott asztalhoz ül, megízlel egy-két bonbont, czukorsüteményt és hazamegy palotájába.

Erre aztán a meghívott férfivendégek ülnek az asztalhoz, de csak a forma kedvéért vesznek egy-egy kis darabkát a rajta levő jókból. Mikor a férfiak ezt elvégezték, sorra kerülnek a nők. Ők már ugyancsak nekilátnak az édességeknek, akárcsak a verébcsapat a vetésnek. Néhány percz múlva nincs is rajta semmi.

A többi napokat lakomák, ének, tánc töltik be.

A FÉNY GYÓGYÍTÓ EREJE.

Költői képzelettel megáldott tudósok egész serege irta le és mondta már el számtalan változatban, hogy minden, a mi a földön van, a nap-sugaraktól származik; a napból jön az élet, a hatalmas erők egész sorozata, sőt a föld mélyéből kiásvott kőszén, a csodálatos ipari haladás emez éltető feltétele sem egyéb, mint százezer és millió évek előtt a természet erői által rakározott napfény, illetőleg napmeleg.

Tudjuk is mindnyájan a napfénynek ezt a rengeteg fontosságát. Még a tudományjal jó formánsoha sem foglalkozó földmives is a tavaszi napfénytől várja boldogulását, sőt az oktalan állat is reszket és nyugtalanodik, ha egy-egy napfogyatkozás elrabolni látszik a mindent éltető elemet. De mind ennek tudása mellett eddig még a művelt ember is csak ösztönszerűleg használja fel a napfényt, a természetnek ezt a mindenütt feltalálható kincsét s nem igyekszik azt kellőleg hasznára fordítani. Csak újabb időkben kezdték meg a napfényt mes-

terségesen is fölhasználni például a fényképezésnél, növénytermesztésnél és a gyógyításnál.

A gyógyításnál a napfénynek orvosságul való alkalmazását első sorban a fényelemzés, a Bunsen és Kirchhoff által feltalált spectral analysis, tette lehetővé. Ez a találmány kimutatta, hogy az előttünk rendszeren egyszínűnek látszó nap-sugár egész sereg színt tartalmaz, melyek között a főbbek: az ibolya-, indigó-kék, a zöld, sárga, narancs és piros, melyek szabályos rendben sorakoznak egymás mellé s közülök a két szélső határon mutatkozó színelemek, az ibolya és a piros, meg az azokon túl fekvő láthatatlan színek azok, melyeknek különös physikai vagy vegyi hatása van az emberi testre, valamint általában az élő szervezetre, s így gyógyító hatásuk is lehet. A piros szín főképp a hőmérsékletet emeli, az ibolyaszín ellenben vegyi változásokat idéz elő. Öntudatosan és tervszerűleg felhasználva, mindkettőnek alkalmazása gyakorlati sikerrel járhat, különösen pedig a mikróbák ellen, melyeket egyes színek erősebb alkalmazása aránylag gyorsan képes elpusztítani.

A híres francia Charcot fejezte ki legelőször 1859-ben azt a vélelményt, hogy a napsugarakat kísérően lehetne felhasználni a bőrbetegségek gyógyításánál, különösen ha a meleg piros sugarak közvetlenebbül hatnak a bőrre. A napfény gyógyító hatásának, a ma úgynevezett *phototerapiának*, voltaképp felfedezője azonban Finsen kopenhágai tanár, a ki Charcottal ellenkezőleg éppen az ibolyaszínű sugarak vegyítését igyekszik felhasználni arra, hogy a bőr felszínén elszaporodott apró lényeket kioldóssa s ez által a bőr betegségeit meggyógyítsa. Finsen volt az első, ki az ilyen mű gyógyítási kísérleteket nagyban, azaz kórházilag is igyekezett megvalósítani az által, hogy a napfény kellő előkészítése végett az épületet s különösen annak ablakait egészen e cél szerint rendezte be.

Finsen módszere a bőrbetegségek több fajtát egyszerre a napsugarak felbontása által képes meggyógyítani. Eza a phototerapia negatív ereje. Positív működése az, midőn a betegséget előidéző mikróbákat öli meg a felbontott napsugarakkal. S e tekintetben különös sikert ért el a dán orvos a „lupus”-nál. Ezt a rettenetes betegséget eddig tudvalehetőleg csaknem gyógyíthatatlannak tartották, míg Finsen a betegéknél a napfény kék sugarainak segítségével oly vegyi hatásokat idézett elő, melyek igen sok esetben teljes gyógyulást okoztak. A lupus gyógyításának feltalálása volt a legfőbb ok, melyért Finsen a nagy Nobel-díjat megkapta s mely nevét Európa-szerte ismertté tette.

Az eljárásra vonatkozó képmint egy jelenetet ábrázol a lupus gyógyítási módjából, a mint a kopenhágai híres phototerapiai intézet termében a beteget kezelik. A terembe vezetett napfény már nem a puszta napfény, hanem a villamosság és színkép-elemzés által előkészített gyógyító napsugár, melynek hatása nagyon erős, miért is az orvosok a betegnek nemcsak a szemét védik színes pápaszemekkel, hanem bőrnek ép részét is befödik. Abban az esetben, midőn a beteget a szabad levegőn gyógyítják, a napfény természetes mivoltában is éri őket, de hatása mégis lokalizálva van, hogy a beteg mintegy gyógyfürdőt vehessen a napfényből. Ezért a beteget barna fehér ingbe öltöztetik, nyugvó ágyra fektetik s az ápolónők az orvos utasításai szerint bocsátják rájuk hosszabb, vagy rövidebb időre a gyógyító sugarakat.

Finsen 1899 végeig ily módon már 311 lupus-beteget gyógyított meg 461 közül. Tulajdonképp csak négy eset volt, midőn gyógyítás módja teljesen sikertelennek bizonyult; a többi esetekben a betegek maguk hiúsították meg az eljárást, mivel különböző okokból nem várták be a gyógyítás végét.

LUKÁCSY SÁNDOR.

A Magyar Színház március 30-ikára tűzte ki, hogy ünnepi előadásra a magyar színészet egyik régi és érdemes tagját, Lukácsy Sándort, a ki ötven évet ért meg már abban a farsadóság elfoglaltságban, hogy legyen közreműködő is az előadásokban, rendezze is az előadásokat, tartson figyelmet a színpadon és a

LUKÁCSY SÁNDOR.

kulisszák mögött, s ezenkívül tisztességes műveket is mutasson be, mint színműrő. Az újabb nemzedék már csak mint rendezőt és színműrőt ismeri. De sokan emlékeznek, hogy a mai „Sándor bácsi” egykor a színpadon is kedvelt szereplő volt. Lukácsy, mikor a budapesti Népszínházban sokoldalú rendező lett, a színpadon már nem jelent meg, hanem annál nagyobb munkásságot fejtett ki, mint színműrő. Most már félrevonulva él a fővárosban, 67 évvel vállain.

Lukácsy Sándor 1835-ben született Aradon, s alig 16 éves korában, 1851-ben lépett a színi pályára. Huszonöt esztendőig osztozott a vidék legjobb színészeivel a vándorélet fárasztó, tapsban, nélkülözésben gazdag munkájában, s már ekkor egyike volt a legkiválóbb rendezőknek. 1876 március 1-én jött Budapestre a népszínházhoz, mint főrendező. A nagy felelősséggel járó, fárasztó állásában 20 évig maradt. Erre az időre esik irodalmi munkásságának nagy része, s vele jelentékeny sikerek. Több mint ötven színdarabot írt, ezek közül húsz a Népszínházban, a többi a vidéken került színre. Leghatásosabb darabja a népszínházban „A vereshajó”, mely több, mint 100 előadást ért meg, s benne Blaha Lujza is hálás szerephez jutott Szilaj Kata szerepében. Ezt a művét lefordították német, oláh és szerb nyelvre is, valamint a „Kósza Julka” és „Agnes asszony” című népszínműveit és a jóval régebbi, „Zsidó honvéd” című színművét is, melyvel Lukácsy először keltett figyelmet mint író a fővárosban. A vidéken is sokszor játszották.

Összesen 43 darabja fordult meg a színpadokon. E mellett Lukácsy Sándor a színpadon nagyon jó rendező volt, s az a húsz esztendő, a melyet ily minőségben a népszínházban töltött, a magyar színpadi előadásoknak is sok ügyességét terjesztette. A kikkel pedig érintkezett, a kik a színpadon az ő figyelmét megismerték, mindnyájan hálással emlékeznek a jó Lukácsy bácsira, tanácsaira, szeretetteljes jóakarataira.

Ilyen sikerekkel, szeretetben örzött tisztelettel, ősz sejek, gyengülő szemekkel, de fiatal szívvél, és akaratral dolgozik tovább, darabokat ír, s e mellett a Magyar Színház vagyonkezelő gazdája. Más országban ilyen talentum, ilyen produktív erő élete alkonyán nyugolomban, pihenés között él a múlt emlékeinek, minálunk, a míg bírja dolgoznia kell, hogy legyen kenyerre. Adjon Isten neki erőt, kitartást továbbra is.

Palásthy Géza.

ROMÁNIA ÚJ MINISZTERELNÖKE.

Románia kormányának az utóbbi időkben nagyon sok gondot ad az ország zilált pénzügyi állapotainak rendezése. A nép közt általános a nyomor; az adókat nemcsak hogy emelni nem lehet, hanem le kellene szállítani, holott az állam már nem győzi folyton fokozódó kiadá-

sait. E bajok orvoslására vállalkozott a Carp miniszterelnöksége alatt alakult konzervatív kormány; különböző tervekkel állott elő, melyeket törvényjavaslatok alakjában az országgyűlés elé vitt. De e javaslatok még a kormány saját pártjában sem nyertek többséget, mire Carp lemondott s Károly király a liberális Sturdza Demetert bízta meg új kormány alakításával.

Sturdza már régi ember a romániai politikai életben. Előkelő bojár családból 1833-ban született; tanulmányait német egyetemeken végezte s már kora ifjú korában a politikai élet terére lépett, 1857 óta mindig szerepelt Románia közügyeiben. Nagy része volt Cuza fejedelem megbuktatásában s a jelenlegi király Károly megválasztásában, a kinek trónfoglaló dekrétumát is ő szerkesztette. Több ízben volt miniszter s különböző tárczákat vezetett. 1895-ben miniszterelnök lett, de csak 1896 végéig maradt hatalmon. Egy év múlva újra ő alakított kormányt, mely ismét nem volt hosszú életű. Politikáját jellemzi a magyarországi oláhok ügyében tanúsított magaviselete. A míg ellenzéki vezér volt, erősen pártját fogta a magyarországi izgatónak; mikor pedig e magatartása megszerezte neki a népszerűséget és a kormányhatalmat, opportunistá álláspontot foglalt el s az úgynevezett „erdélyi kérdést” szavá sem tette többé. Ő készítette elő Ferencz József magyar király bukaresti útját s Károly király budapesti látogatását Románia az ő kormányzása alatt szorosabban csatlakozott a hármasszövetséghez. Most a belügyi kérdések, különösen a pénzügyi dolgok rendezése lesz főfeladata, mire őt a román közvélemény alkalmasnak is tartja, mert kiváló pénzügyi szakembernek ismerik.

A politika mellett a tudománnyal is foglalkozott különösen éremtani és történeti tanulmányokkal. A bukaresti tudományos akadémiának is főtitkára.

EGY OROSZ MINISZTER MEGGYILKOLÁSA.

Oroszországban egy idő óta megint napirenden vannak a zavargások, melyeket az egyetemi ifjúság kezdett, de a lakosság egyéb elemei, különösen a munkások is nagy számban vesznek részt bennök.

Okot e mind komolyabban fenyegető mozgalmakra, az egyetemi ifjúság ellen alkalmazott kegyetlen szigorúságú rendszabályok adtak. A kievi egyetemen és más főiskolákban is nyomára jutott a rendőri hatóság, hogy a diákok közt forradalmi irányú titkos egyesületek állának fenn. Az ezekben részt vett ifjak közül 183-at büntetésből besoroztak katonának, másokat meg résztint börtönbüntetésre, résztint pedig az egyetemekről való kizárásra ítélték. A besorozott fiatal emberek közül tizenötön megtagadták a katonai eskü letételét; ezeket halálra ítélték, s bár a közvélemény megkegyelmezésüket kívánta és várta, a kegyetlen ítéletet végre is hajtották rajtuk.

A példátlanul szigorú megtorlás értelmi szerzőjének általában Bogoljovov közoktatási minisztert tartották, a ki aztán áldozata is lett az ellene támadt gyűlöletnek. Merényletet intézett ellene egy Karpovics nevű egyetemi hallgató. Karpovics természetudományi tárgyakat tanult, de forradalmi hajlamai s diákvavargásokban való részvétele miatt 1896-ban kizárták az orosz egyetemekről. Két év múlva megengedték neki, hogy beiratkozzék a dorpat egyetem orvosi karára, de ott is részt vett a diákmozgalmakban, s e miatt megint kizárták. Azóta Zürichben tanult. Most ismét ki akarta eszközölni, hogy Oroszországban fejezhesse be tanulmányait. Kihallgatásra jelentkezett Bogoljovov miniszternél az általános kihallgatások alkalmával s előadta neki kérését. A miniszter visszastátusfoglal választott, mire Karpovics kirántotta revolverét s rálőtt a miniszterre, kinek nyakába fúródott a golyó. Karpovicsot azonnal elfogták s a Péter-Pál erődbe zárták, majd a Szakhalin szigetre küldték száműzetésbe. A miniszter sebéről eleinte azt hitték, hogy nem halálos, de a golyót nem tudták kivenni a nyakából. Berlinből is hívták hozzá orvost, de mivel időközben zavarok állottak be a beteg állapotában, a berlini orvos sem tudott rája segíteni. Bogoljovov néhány heti szenvedés után meghalt.

Nem bizonyos, hogy Karpovics merénylete összeküvés műve-e, vagy csak egy elkéseredett ember kétségbeesett elhatározása; de annyi tény, hogy ez a szerencsétlen eset lángra lobbantotta az ifjúság közt lappangó elégedetlenség tüzeit. Ez Szent-Pétervárt is nyílt zendülésben tört ki március 17-én s a munkásokkal is megszaporodott lázongó tömeg

STURDZA DEMETER, AZ ÚJ ROMÁN MINISZTERELNÖK.

valóságos utczai harcokat vívott a rendőrökkel és katonákkal. Számosan megsebesültek, több száz tántetőt elfogtak, de az izgatott hangulatot mind e mai napig sem sikerült lecsillapítani. Nevezetesen, hogy a zavargásokban a férfi-diákokkal versenyezve vettek részt a női egyetemi hallgatók is, a kik közül szintén többet letartóztattak.

DEBRECZENI SZÁNTÓK.

Kiss Ferencz fényképe.

Régi szokásaink az utóbbi pár évtized alatt rendkívül gyorsan vetőznek ki eredetiségükből, egyre jobban színtelenednek, halványodnak, sok meg már épen feledésbe ment.

Tán még legtöbb megmaradt a régi idők hagyományaiból az Alföld némely részén, nevezetesen Debreczenben. De ki tudja, meddig lesznek még ezek a fenmaradt érdekességek is életben.

S ennek tudata indította Kiss Ferencz fényképészt és festőt is arra, hogy a debreczeni népeket különféle megnyilatkozásairól fényképfelvételeket készítsen, a melyekből egy sorozatot a párisi nemzetközi kiállításon is bemutatott volt.

Ezek közül egyet, mely szántási jelenetet ábrázol, ezúttal mi is közlünk.

Feltűnő itt az, hogy a kocsis nem a lovak mellett halad, hanem a hátulsó „nyerges”-en ülve hajt, a mely szokás nagyon különösnek tetszik mindenkinek, a ki először kerül Debreczenbe, vagy a szomszéd hajdúvárosokba, a hol a nyeregből való hajtás még divatban van.

PÁRIS A BUDAPESTI OPERAHÁZBAN.

Charpentier Gustáv „Lujza” című operájának első előadása.

A képes levelezőlap dívatja magával hozott olyan kártyákat is, a melyek az ablak felé tartva egészen más képet mutatnak, mint élénk fektetve. Ezt juttatta eszünkbe „Lujza”, az a francia opera, melyet a Magyar Kir. Operaház március 28-án adott először.

„Lujza” első tekintetre közönséges új dívatú opera; az új divaton azt értvén, hogy kerek egészet tevő dallam, strófás zárt ária mentől kevesebb van benne, hanem annál több „énekbeszéd”, recitálás; a darab tárgya pedig a jelenlegi életből, a mai állapotokból van véve, s ugyanaz a művész alkotta meg a szöveget és zenéjét. A művész, Charpentier Gusztáv, Elzászban született; a híres párisi conservatoire-t bevégezve, 1887-ben nagy zeneszerzői díjat nyert, utazási ösztöndíjjal, a melyet „Impressions d'Italie” című zenekari művével hálalt meg; ebben ő Berlioz nyomán az olasz népeletalakjait, jeleneteit még mesterénél is élénkebb színekkel, bizarr ötletekkel jellemzi. Párisba visszatérve, egy másik nagy ének- és hangszerkar program-muzikát alkotással állt elő: „Vie du poète” cím alatt egy költő élete folyását festette, a francia népeletből vett jelenetekkel fűszerezve. 1892-ben már megvolt vázlatban a „Lujza” című dalműve is; de csak egyetlen, népszerűsége számtal részletét adatta elő: „a Múza megkoronázását”. Az opera fő alakja ugyanis Lujza, fiatal varrőleány, a kit anyja rajtakap, a mint a szomszéd költő, Julien, udvarol neki (I. felvonás). Szigorúan eltiltja az ismeretségi folytatását, sőt, mikor a költő levélben megkéri a leányt: az anyja még férjét is,

az öreg munkást, rábeszéli, hogy utasítsa el a kérést, mert a fiatal embernek nincs biztos kenyerre. Az anyja aztán maga kíséri*el leányt a varróműhelyig (II. felvonás), de mikor onnan visszaindul: a szerelmes Julien mégis módot talál rá, hogy Lujzával beszéljen és neki szökést ajánljon. A leány nagy nehezen ellenáll, de később, a varrőleányok beszélgetésének s főleg a költő szerenádjának hatása alatt a szerelem úrrá lesz rajta: Julienhez szökik. Boldogan ábrándoznak kerti lakásukban (III. felvonás). Az éj leszálltával nagy zenebonával érkeznek Julien barátai, azok a kicsapongó, jókedvű „vad zsenik”, bohémtermészetű művészek, a kik képzelődésük szabad röptét követik, szabad szerelmet, pillangó-életet prédikálnak és zajos farsangi menetekkel s más effélékkel a világváros zaját még túl is harsogják. Színes papírlámpákat aggnak fel, és Lujzát, mint Julien műzsáját, megkoronázzák. Egyszerre megjelenik sötét ruhában, sötét arccal Lujza anyja. A bohókás sereg eloszlik, a vigságot bánat váltja fel. A megtört asszony könyörög, hogy leánya csak néhány napra menjen haza, hogy nagybeteg atyját legalább jelenlétével vigasztalja. A fiatalok természetesen elszakadnak egymástól. Otthon (IV. felvonás), mikor a leányért élő-haló munkás már fellábadt, Lujzán erőt vesz a kedvese utáni vágy, de a bohémek közt megszokott ünnepeltetés, a nagyvárosi fényűzés vágya is; ezzel annyira magára haragítja szülőit, hogy apja elűzi.

Ezzel végződik a „megzenésített regény” (így nevezi a francia szerző; a fordító „zenés dráma” felírást nyomtatott a szövegre). Élesebb szemmel nézve, az elmondott vázlat mögött egy másik képet látunk.

A munkás felesége nem akarja vejét a léha nagyvárosi fiát; a II. felvonás eleje: Páris ébredése, a szürkületkor dolgozó rongyszédők, hajnali újságkihordó lányok, stb. körül ott settenkedik az éjszakai átdözsölt világ, a ki csábító szavakkal, az élvezet prédikálásával becsületes lányokat le-leteríti a jó útról az örmöhajászó bohémek és varrőleányok csoportjai közé; a III. felvonásban az éjjeli, kivilágított Páris megvesztegető képe, majd a csak ott lehetséges bohém-ünnep kábító fénye és zaja; a IV. felvonásban az apa szájába adott szociálista gondolatok, a szabad élet és szabad szerelem festése, stb. megannyi bizonyossága annak, hogy a darab hőse voltaképpen maga Páris, a világváros, a mint a szegény néper érvényesítő romboló hatását. Az opera azzal végződik, hogy az árván maradt apa „mintegy megkövülve a fájdalomtól, öklével fenyegeti a várost”.

Ah! Te Páris!

Épen így végződik Zola egyik leghírhedtebb regénye is, csak hogy ott Berlin városát teszik felelőssé minden bajért és romlottóságért. Elmondhatjuk, hogy Charpentier még egyebekben is hasonlólt Zolához: realiztikus, sőt rít alakokat és jeleket hoz előnkbe (rongyszédők, kofák, házaló zsidók); aprólékos hosszadalmassággal tárgyal mindent, a mi aztán fárasztó lesz még a legélelenebb részeknél is (a varrőleányok műhelye); kinos családi jelenetek is vannak benne (Lujzát az anyja arculitja; komoly dalműben ez az első pofon. Corneille „Cid”-jét és Augier „Fourchambault-család”-ját, mint színműveket ne számítsuk); végre épen úgy szimbolizál, mint Zola, a ki egyébiránt regénytrilógiát írt ezzel a címmel: „Három város: Róma, Lourdes, Páris”. S attól tartunk, hogy mint Zola olvasásában is elfárad az ember, elmegy a kedve az olvasástól; így jár majd a közönség Charpentier dalművének meghallgatásakor.

Az első előadás közönségét csak a varróműhely kezdte érdekelni: az előbbi képeket, az utczai árusok jellemző kiállításait, árúdicsergetéseit, stb. közönyösen fogadta. A III. kerti felvonás határozottan tetszett; itt legalább igazi dal-lama, áriája van a fiatal párnak, a látványosság s a karének megkapó ereje csak növelték a tetszést. De aztán megint unalom, türelmetlenség vett erőt a hallgatókon; a darab végén Lujza végődésének szenvedélyes, erős hangjai már alig bírták felkavarolni érdeklődését; mert a zene majdnem az egész darabon végig langymeleg, panaszos hangulatú, testtellen hanghullámok erőltet és daltalanlinga-tózássá, örökös összhangváltakozásaival fárasztó,

BOGOLJEV OV OROSZ KÖZOKTATÁSIÜGYI MINISZTER.

egyszínűségével untató utánzata a Franciaországban ma legnépszerűbb zeneköltő: Massenét, hanyatlókorabeli modorának.

Dieséretet érdemelnek a főalakok ábrázolói: Beck (apa), Pártosné Bartolucci Viktória (anya), Kaczér Margit (Lujza), Kertész (Julien), valamint azok a művészek, a kik a mű nagy nehézségekkel járó betanítását eszközölték: Kerner karnagy, Noseda az énekár mestere, Alszevgy rendező, végre pedig Kémény festőművész, a ki a pompás látványosságok mintáit alkotta meg.

K. I.

Előfizetési fölhívás.

A „**Vasárnapi Ujság**” a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven, s több mint ezer képpel jelen meg. E legrégibb magyar képes hetilap jövőre is hű marad alapításakor választott irányához, hogy a hazafias érzületnek tolmácsa, a nemzeti haladásnak képe, a közéletnek tükré, szóval **korunk történetének igazi képes krónikája** legyen.

A *Vasárnapi Ujság* „**Regénytár**” heti mellékletében a legjelesebb hazai és külföldi íróktól közöl elbeszéléseket és regényeket képekkel, s mint családi lap, kiterjeszkedik a női munkakörre és divatra is.

A „**Politikai Ujdonságok**”, a „**Vasárnapi Ujság**” társalapja, ma már negyvenhetedik évfolyamában van. E hetilap, melyet mint az *események hű és részrehajlatlan előadója* valódi nézagpótlónak ismert el a magyar olvasó közönség, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban *elszórta* jelen meg.

A „**Politikai Ujdonságok**” előfizetői e lapnak hetenként egy nagy ívre terjedő politikai tartalma mellett *külön díj nélkül kapják* a „**Világkrónika**” képes heti közlönyt és a „**Magyar Gazda**” című havonként megjelenő gazdasági és kertészeti képes mellékletet. Ez új rendezés folytán politikai hetilapunk *terjedelme* mellékleteivel együtt *bővebb*, mint előbb volt; előfizetési áraink azonban az eddigiek maradtak.

A „**Világkrónika**” hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg, és az általánosabb érdeklő napi események részletes magyarázatára szolgáló cikkeken kívül rendszeren közöl *nagyobb elbeszéléseket, regényeket, utirajzokat*, úgy szintén mulató kisebb közleményeket, stb.

Előfizetési föltételeink:

A „**Vasárnapi Ujság**” negyedévre 4 korona, — félévre 8 korona.

A **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok** a **Világkrónikával** negyedévre 6 korona, — félévre 12 korona.

Az előfizetések a „**Vasárnapi Ujság**” és „**Politikai Ujdonságok**” kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők. *Egyes előfizetések* legelőszérűbben posta-utalvány által eszközölhetők.

Azon előfizetőinket, kiknek előfizetése március hó végén lejár, fölkérjük előfizetéseik mielőbbi megújítására, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

TAVASZI SZÁNTÁS.

Kiss Ferenc fényképe.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Bajza József összegyűjtött munkái harmadik, minden eddiginél bővebb kiadásban jelennek meg a Franklin-Társulatnál. Épen negyven éve most, hogy Bajza halála után Toldy Ferenc megkezdte barátja összes munkáinak második kiadását hat kötetben, 84 1/2 íven. A mostani új kiadás szintén hat kötet, de terjedelmre még egyszer akkora, mint a Toldyé, s a bevezetéssel és jegyzetekkel együtt 170 ívet foglal magában. Megtaláljuk e nagyszabású kiadásban Bajza munkái közül mindazt, a mi az író működésére, gondolatvilágára jellemző. Az első kötetben a bevezetésen kívül a költemények foglaltatnak, melyekhez függelékül az eddig kiadatlan ifjúkori kísérletek s néhány töredék csatlakoznak. A második kötet Bajza egyéb szépirodalmi munkáit, novelláit, vígjátékfordításait foglalja magában, a harmadik kisebb történeti tárgyú dolgozatait; mind a két kötetben több eddig kiadatlan mű lát most először napvilágot. A legterjedelmesebb a negyedik kötet: Bajza működésének irodalomtörténeti szempontból legfontosabb része, széptani és kritikai értékei mellett polemikus iratainak java van benne. A dramaturgiai dolgozatok az ötödik kötetet töltik be; szintén több eddig kiadatlan cikk van köztük. Teljesen új a hatodik kötet: Bajza levelezése, melyből különösen a Toldyval váltott levelek fontosak és érdekesek. A kiadást Badics Ferenc rendezte sajtó alá, ritka gondossággal, fáradsággal, a legjobb mintát véltássa példaképeül: Vörösmarty műveinek gyűjtésére Bajza Pál által rendezett kiadását. Az ő érdeme, hogy Bajzáról, kinek irodalmunk fejlődésében oly fontos szerep jutott, lehetőleg teljes és hí képet alkothatunk magunknak. Különös elismerésre méltó az egyes kötetek végén található jegyzetek nagy tömege, melyek megvilágítják a mai olvasó előtt, az egyes munkák kevésbé világos részeit, az idők folyamán elfelejtett napi érdekű és személyi vonatkozásait. E jegyzetek gazdag anyagából, mint egy mozaikból, összeállíthatja a mai olvasó a Bajza-korabeli magyar irodalom teljes képét; nem marad egy név, egy vonatkozás sem kellő és alapos magyarázat nélkül. Az első kötet elején levő 130 lapnyi életrajzi bevezetés, szintén Badics Ferenc műve, az adatok gazdagságával, hí és pontos összeállításával tűnik ki. Derék, lelkiismeretes, megbízható munka; újabb irodalomtörténeti műveink között előkelő helyet foglal el. Badics nagy szolgálatot tett az irodalomnak e kiadás sajtó alá rendezésével s ugyanennyi mondatjuk a kiadó Franklin-Társulat-ról is, a mely díszesen s szép tiszta nyomással, jó papírral adta ki, abban a jól ismert formátumban, melyet többi klasszikusainknak e társulatnál megjelent kiadásai tettek közkeletűvé. Ára hat kötetnek 30 korona, díszkötésben 40 korona.

Novemberi éjszakák. Költemények. Irta Székely Jenő. Budapest 1901. A cím után az ember akaratlanul Musset *Éjszakára* gondol; maga a tartalom azonban semmi rokonságból sincs a francia lyrikus híres költeményeivel. Az a világ, melybe Székely Jenő vezet bennünket, nem annyira szomorú, mint sívár, kietlen. Festi a szabad szerelem mámorát, de a csömört is s a pusztulást, mely nyomon követi. Csak olykor lépünk verőfényesebb tájra, de ott is van elég vad tüskebokor s futó felhők vonulnak rajta át. Verseiben általában sok a kiforratlanság, a külső formával sokszor egyáltalán nem törődve, borzasztó rímeket használ, s döcögősen, rythmustalanul ír; máskor ellenben dallamosan ömlenek a sorok s helyely-közel költői hevület melege csap ki verseiből. Heineből is fordított egy pár költeményt, de nem sok sikerrel; nincs elég költői ereje ennek a nehéz feladatnak megoldására. A »Babiloniai gondok«-ban egy furcsasággal is találkozunk, a »Des blonden Ebers Ehefrau«-t. A szöke ártány felesége«-vel fordítja, úgy látszik nincs tisztában az ártány szó jelentésével. A kis kötetből álljon itt mutatványul a következő vers:

Három búcsú.

Harsog már a trombitaszó
Megyek katonának,
Elmegyek, bár fáj a szívem
Itt hagyni hazámát.

Még mielőtt lóra ülnek
Búcsút veszek tőled.
Kedves Eszterim! tán nem látod
Többé szertetődet!

»Jaj, a golyó meg ne lőjjön,
Vigyázz édes szépem.
Ha visszatérsz, úgy-e hozol
Babos kendőt nekem?»

Még mielőtt lóra ülnek,
Szólók jó apámnak:
Édes apám! én elmegyek,
Többé tán nem látunk.

»Isten veled édes fiam,
Tehát elhagysz mégis?
Am én azért megáldalak,
Áldjon meg az ég is!»

Még mielőtt lóra ülnek,
Megcsókálnak anyám:
Én elmegyek! Isten áldja
Édes szülőanyám!

Én jó szülém nem szól semmit,
Nem is áld meg engem,
Csak rám borul sírva, ríva
S zokog keservesen!

A magyarországi kagylósrákok magánrajza. *Ostracoda Hungariae*. A Magyar Tud. Akadémiától 1899-ben a Vitéz-féle pályadíjjal jutalmazott pályamunka. Irta dr. Deési Daday Jenő. Kiadja a Magyar Tud. Akadémia. A 320 lapra terjedő s a szöveg közé nyomott 64 ábrával is világosított szakmunka ára hat korona.

Cato kutyám s egyéb történetek ezimen Zsoldos László fiatal író, kinek nevével a fővárosi hírlapok-

ban gyakrabban lehet találkozni, az itt megjelent tárczáiból, rajzaiból adott ki kötetet. Tizenhat vidám hangú és könnyen odavetett apróság ez, nagyobb igények nélkül, szórakozásra szánva. A szerző maga adta ki s ára 2 korona. A kötetet szerző gróf Teleki Sándor képviselőnek ajánlotta.

Földrajzi közlemények. Szerkeszti Berecz Antal, kiadja a Magyar földrajzi társaság. E régi folyóiratnak 28-ik kötete fejeződött most be a 8—10. füzetel, melyekben több érdekes tanulmányt és cikket olvassunk a Veterina-Hora növényzetéről, földrajzi tankönyveinkről, az Amur-tartományról, az éjszaki sarkra vonatkozó újabb kutatásokról, stb. Az írók közt ott szerepelnek: dr. Borbás Vincze, Cholnoky Jenő, Hanusz István és többen.

A Népszínházban egy új angol operette került színre e napokban: a »Czirkusz-élet«. Ha a színpadokon annyira uralkodó angol operettek terjedésének időszakában mutatják be, alkalmasint hathatós akadály lett volna a további angol foglalat ellen. Az angol bohózatok túlzó és hihetetlen dolgait a szövegírók: Tanner és Pallings minden elmésség és ügyesség nélkül egyszerűn képtelenségnek hagyják, még kellő mulatsággal sem látván el. Fái Béla és Faragó Jenő fordította magyarra. A zene jobb, elég benne a tetszetős dallam. A darabban a czirkusz világa tárul elő birkózóival, lovaglóival, táncosnőivel, mutatványosaival és egy ágyúkirállyal, a kinek főszerep jut. Az ágyúkirály voltaképpen egy különös kedvtelésű előkelő angol uraság, a ki a czirkuszban produkálja magát, ott látja meg egy dús gazdag angol leány, Dóra, és rajong az ágyúkirály után, a ki az ágyújából egy embert lök ki. Az ágyúkirály, mint előkelő úr, nem tarthatván számot Miss Dóra érdeklődésére, megint föllep a czirkuszban, s bizonyos félreértések következtében Dóra kisasszony papáját lövi ki az ágyúból, mert a papa a czirkusz hölgyei körül csapja a szelet. Legvégül egy zajongó operabálban fejlődnek oda a képtelenségek, hogy Dóra mégis az ál-ágyúkirály felesége lesz. Kúry Klára sok tüzet, vidámságot visz játékaival a bohózatba, énekét is méltán tapsolták. Bojár Tereska is tetszett kellemes hangjával. Németh, Szirmai, Solymosi, Ujvári, Kovács, Raskó a túlzásokat kínáló szerepeiket fölhasználták.

Magyar színház. Március 16-án »Négy menyasszony« című francia operette került színre a Magyar Színházban. Szövegét írta Lioret és Fontenay, fordította Rajna Ferenc; zenéjét szerezte Lacome. A mese elég mulatós, a zene csinos és finom, hanem a közönséget az angol táncoperettek még, erősebb és zajosabb eszközökhöz szoktatták, s a »Négy menyasszony« nem keltette föl a tetszést annyira, mint megérdemelte volna. A darabnak elmesés forgatótt jelenetei abból szövődnek, hogy négy falusi lány férjhez készül menni, de az egyik vőlegényét elcsábítja egy párisi táncosnő. A négy lány üldözi a hűtelt, a párisi színház színpadja is, a hol nagy zenébonát csinálnak. A megszökött vőlegény végre is visszatér menyasszonyához. A behizelgő énekekkel Ledovsky Gizella, Margó Zsuzsa és Palásthy Sándor keltettek sok tetszést. Egy fiatal spanyol táncosnő, Juanita Trezia is föllepett a harmadik felvonásban és sokat tapsoltak.

Feszty Árpád, a jeles festőművész, ki az utóbbi másfél esztendő Olaszországban, Florenczban töltötte, elkészült nagyszabású hármas képével, a mely Krisztus keresztrefeszítését, sírbátételét és föltámadását ábrázolja. Feszty hármas képét először Florenczban állítják ki jótékony célra, azután Európa nagyobb városaiban. Budapestén a Műcsarnokban április második felében lesz látható, a mikor Feszty Árpád maga is hazatér.

Greguss Imre »Czinka Panna« nagyobb festményét, melyet lapunk olvasói jól ismernek, Schlauch Lőrincz nagyváradi bíbornok-püspök vette meg képtára számára.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia március 26-án összes ülést tartott báró Eötvös Loránd elnökével mellett. Sokféle tárgya volt. Emlékbeszéd, pályázatok eldöntése és végül vitázó felszólalás.

Than Károly mondta az emlékbeszédet egy nagy német tudósról, Bunsen Robertről, a ki a vegytanban és természetudományban oly sokat alkotott. 1811-ben született és a német egyetemeken nagyot tanára lett. Akadémiai 1858-ban választotta külső tagjának. Mint a heidelbergi egyetem tanára vonult nyugalmába, s 1899-ben halt meg. Legnagyobb felfedezése a spectral-analízis. Ezzel a fény és világosság felfogott sugarai után lehet meghatározni, hogy a homony a fény érkezik (napból, csillagokból, általában égitestekből), milyen elemekből áll ez a fényforrás. A villamosságban is egyik nagy felfedező. Szeretettel sorolta föl Than Károly a német tudós nagy érdemeit. Tanítványa volt maga is, és számosan Magyarországból: báró Eötvös Loránd,

Szily Kálmán, Lengyel Béla, Wartha Vincze, Schuller Alajos, Hoffmann Károly, Fabinyi, Hosvay, Hidegh Kálmán, Kubacska, Reichenhaller és még számosan. A nagy érdeklődéssel hallgatót emlékbeszéd végeztével Gyulai Pál olvasta fel Lévy József jelentését az 1900. évi Farkas-Raskó hazafias költemény-pályázat eredményéről. A pályázott 46 költemény között alig akad említésre méltó. A bíráló bizottság tagjai egyhangúlag a jutalom ki nem adását javasolták. A jelentéshez az Akadémia is hozzájárult. Ezután Borovszky Samu terjesztette elő Szily Kálmán jelentését a báró Wodianer-féle jutalom az évi kiadásáról. A két néptanító jutalmazására szánt ezer-ezer koronás jutalmat: Vas Mátyás szegedi és Göbel János székesfejérvári tanítónak ítelték. Hógyes Endre Fodor József halálát jelentette be. Az Akadémia az elhunyt emlékét jegyzőkönyvileg öröközte meg s felhívta a III. osztályt emlékbeszéd tartására.

Az ülés végén Ballagi Aladár szólt föl a »Magyar Nyelvőr« miatt. A mikor az Akadémia költségvetését tárgyalta, Ballagi azt indítványozta, hogy a Simonyi Zsigmond szerkesztésében megjelenő »Nyelvőr«-nek adott 4000 korona évi segélyt vonja meg az Akadémia. De mivel akkor már ez a segély utalványozva volt a folyó évre, az indítvány tárgyalását elhalasztották a jövő esztendői költségvetés megállapításáig. Ballagi ezúttal azért szólt föl, mert a »Nyelvőr« az ő felszólalásáért legutóbbi számában személyeskedő támadást intézett ellene, az ő tudományos érvekkel támogatott bírálatát, figyelembe sem véve, őt lármacsinálással vádolta. Kérte az Akadémiától: helyesli-e, hogy az Akadémia zárt ülésén folyt tudományos vitákat, az Akadémia tulajdonát képező Nyelvőr, minden tudományos választás, mellőzésével, személyileg sértő támadások formájában viszi a nyilvánosság elé.

Báró Eötvös elnök kijelenté, hogy a költségvetési tárgyalások során az Akadémia a Nyelvőr fentartását erre az évre elintéztetnek vette, de a tartalmáért felelősséget nem vállal. Ezért a szerkesztő felelős. Az Akadémia nem hivatott testület arra, hogy a szerkesztő és a netalan megsértett fél között a bíró szerepét játssza. Kéri az Akadémiát, ne hozzon határozatot. Ha már fentartanak egy lapot, a melyben a nyelvújítás terén küzdelmes vitaközlések folytathatnak: a szerkesztő tartózkodjék a személyeskedéstől. Indítványára az Akadémia szótöbbséggel elhatározta, hogy az így további tárgyalásától eláll.

A Kisfaludy-Társaság március 27-ikén Beöthy Zolt elnöke alatt tartotta havi ülését.

Vargha Gyula főtitkár jelentette, hogy báró Polignac Melchior francia diplomata, ki már néhány esztendővel ezelőtt bő anthológiát tett közzé a magyar költészet sikerült francia fordításából, most »Notes sur la Littérature Hongroise« címűen vastok kötetet adott ki Párisban. A mű szeretettel és tájékozottsággal ismerteti a magyar irodalmat. A báró a művet elküldte a társaságnak, mely azt nagy elismeréssel fogadta. Rakovszky István, az állami számvéviszések elnöke a társaság alapító tagjai közé lépett. A felolvások sorát Berzevichy Albert kezdte meg »Beatrice királyné« című, Mátyás korát jellemző történeti tanulmányával. Az olasz renaissance Beatrix királynéval költözött be Magyarországra. Beatrix befolyása a királyra majdnem korlátlan volt s különösen Mátyás olaszországi politikájában nyilvánult. A felolvasó leírta Mátyás és Beatrix fényes építkezéseit, udvartartását és kimutatta, hogy mennyiben érvényesült az olasz befolyás és mennyiben talált ellenállásra a magyar és olasz népiellem különféleségében s Mátyás erős magyar érzésében. Az udvarnál az olasz szokások kiszorították a táboriasan fesztelen magyar szokásokat; sok olasz diplomata, orvos, író és művész telepedett le vagy tartózkodott Magyarországon, a fényűzés az olasz renaissance-től kölcsönözte tárgyait. Mátyás mindent elkövetett, hogy az ottani műveltséget és tudományt ide átültesse; külsőségben némileg igaz, a mit Bonfin ír, hogy Mátyás Magyarországból második Itáliát alkot, hiszen a főurak még bajuszukat és szakállukat is levették, Mátyás példáját s az olasz divatot követte. Nagy tetszéssel hallgatták a tanulmány előadást. Ezután Kozma Andor olvasta föl Szabolcska Mihály négy szép költeményét, melyek közül kettőt hűsvéti számunkban fogunk közölni. Elvezetett hallgatta a közönség Bakosy Sándor »Iliász« fordításának egyik részletét, melyet Vargha Gyula olvasott fel. A jeles író elkészült Homérosz Iliászában teljes magyar fordításával, melyet az tesz nevezetessé és hoz közelebb a magyar közönséghez, hogy nem klasszikus formában van írva, hanem magyar hangulatos versekben, alexandrinusokban. Vargha Gyula a 22-ik énekből, a melynek Hektor és Ahilleusz viadala a tárgya, olvasta fel a legmegkapóbb részeket, melyeket lapunk mai számában közlünk. A felolvasás befejeztével percekig tartó tapsal ünnepelte a közönség a jelenlévő Bakosy Sándort. Beöthy Zolt pedig lelkesült szavakban fejezte ki a társaság halálját és örömét a nagy mű befejezte fölött.

A magyar földrajzi társaság március 28-ikán tartotta az évi rendes közgyűlését. Erődy Béla elnökelete alatt.

Dr. Havass Rezső alelnök tartotta a megnyitó beszédet. A földrajzi tudomány fontosságáról szöve és kíváncsúnak mondotta, hogy a földrajzot az elemi iskola első osztályától kezdve nagyobb gondtal tanítsák. Az egyetemen a politika, illetve a történelmi földrajz is rendes vagy legalább rendkívüli tárgy legyen. Dr. Jankó János titkár tett ezután jelentést a pénztár állapotáról, majd megválasztották egyhangúlag tiszteletbeli tagokul Lajos Amadeo abruzzói herceget, Cagni kapitányt, a kik a múlt évben az éjszaksarki expedíciót szervezték kiváló eredménnyel, továbbá Dallvedovát, az olasz földrajzi társaság elnökét, és György Aladár. Lóczy Lajos, a Balaton-bizottság elnöke, a bizottság múlt évi működéséről terjesztett elő jelentést. Legnevezetesebb munkája a jégkutató volt. Január 2-ától március 15-éig jégpáncél alatt volt a Balaton vize és 50 cm-re vastagodott meg. Báró Eötvös Loránd a Balaton jégén az általa szerkesztett műszerrel megmérte azokat a méreteket, melyek január hó 25-étől március 5-éig éjjel és nappal folytak 37 éjszakán, többeknek, de különösen Cholnoky Jenőnek segédkezőivel. Báró Eötvös megmérte ugyanannyi ponton a földvonás irányát. A tetszéssel fogadott jelentés után három évre a következő 8 taggal egészítették ki a választmányt: dr. Lóczy Lajos, dr. Demkó Kálmán, dr. Schafarzik Ferenc, dr. Berzevichy Albert, dr. Staub Mór, Farkasfalvy Imre, Szalay Péter és Biró Kálmán.

Az Iparművészeti Társulat, mely a hazai iparművészet serkentésében oly hathatósan működik közre, március 24-ikén tartotta közgyűlését. A társulatot, mely a párisi kiállításon is nagy sikerhez jutott, a kereskedelmi miniszterium évenként 32,000 koronával segíjezi.

A közgyűlésen Ráth György elnök tartalmas megnyitót mondott, visszapillantást vetve a társulat küzdelmes éveire. A fordulat a társulat életének tizedik évében állott be, az ezredéves kiállítás előkészítések. A párisi iparművészeti csoport kiállítását már maga a társulat rendezhette, eredeti tervek alapján, lehetőleg magyar jelleggel. Így történt, hogy a magyar műipar Párisban egy nagy sikert aratott, különösen a nemzeti jellegű tárgyak nagy áron kelttek el. Most a kereskedelmi miniszter elhatározása módot nyújt rá, hogy a társulat működését teljes erővel folytathassa, csak az van hátra, hogy a közönségnek azt a részét is megnyerje ügyének, a melyre a magyar iparművészet eddig nem számíthatott. Az elnök beszédét lelkes tetszéssel fogadta a közgyűlés. György Kálmán titkár előadta az évi jelentést, a mely első sorban a párisi kiállítás fényes sikeréről, majd a kereskedelmi miniszter támogatásáról emlékszik meg. Egy magat meg nem nevező műbárát 1600 koronát ajánlott fel egyes magyar vidékek népiépítésben művészi célokra értékesíthető anyagnak a gyűjtésére. Szólt továbbá a társulat közönsége, a »Magyar Iparművészet« hasznáról és fejlődéséről s jelentette, hogy az »Iparművészet Könyve« című díszmű sajtó alatt van. A főváros 4000 koronával segíti a társulatot. A társulat a múlt évben 34,497 koronát vett be, vagyona pedig 84,749 korona. A mostani évre a társulat kiadása 66,175 korona. Végül közfelkiáltással újra megválasztották elnöknek Ráth Györgyöt, alelnöknek Szalay Imrét és Czigler Győzőt. A választmány egyharmadát szavazással újították meg.

MI UJSÁG?

Az udvar Budapestén. Az udvar április végén jön Budapestre. A budai királyi lakban április 30-ikán udvari bál lesz. A király a szegénysorsú tudósbajosok budapesti szanatóriumának 10,000 koronát ajándékozott.

Erzsébet főhercegnő betegsége. Bécsből jelentik: Erzsébet Mária főhercegnő, a király unokája, két hét óta ágyban fekvő beteg. Influenzája van, melyhez újabban légcsőhurut járult, de a javulás már megkezdődött. A főhercegnő anyja, gróf Lónyay Elemérné, március 27-én férjével Cannesből Bécsbe érkezett. A grófné rögtön a Burgba hajtattott beteg leánya mellé. Mihelyt leánya meggyógyul, a Bózen mellett levő Griesbe utazik vele.

A gödöllői Erzsébet-szobor. Május 19-én leplezik le Gödöllőn néhai Erzsébet királyné szobrát, Róna József művét, a királyi udvar jelenlétében.

Először istentisztelet lesz, azon megjelenik az uralkodó-család is. Az Erzsébet-igebten, hol a szobrot fölállítják, az ünnepet a budai és Ganzgyári dalosok Kólcsey Himnuszával nyitják meg. Kapcsy Vilmos bizottsági elnök fölkeri a királyt, engedje meg a leplezést. A király válasza után a

dalosok alkalmi himnusza közben a szoborról lehull a lepel. Erre Ripka Ferenc, a végrehajtó bizottság elnöke fölkeri Darányi Ignác földművelési minisztert, hogy a királyné szobrát, mely kincstári területen áll, gondozásra vegye át. A miniszter válasza után a dalosok a Szózat elénekkelésével zárják be az ünnepet. A királyon s az uralkodó-családon kívül ott lesznek a kormány, a törvényhozás két Háza, Pestmegye, Budapest főváros s a gödöllői járás huszonhat községe küldöttségileg. A rendezés munkájára külön bizottság alakult, Ripka Ferenc elnöksége alatt.

Gróf Zichy Géza kiténtetése. Gróf Zichy Géza belső titkos tanácsost, kit mint zeneköltőt és előadó művészt nem régebben ünnepelték a budapesti zene-körök, ő Felsége a király a zeneművészet terén szerzett érdemei elismerésül a Ferenc József-rend nagykeresztjével tüntette ki.

Műszaki doktorok. ő Felsége a király Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy a budapesti műegyetem műszaki doktori címet (doktor rerum technicarum) adhasson. A technikai doktoratus nem lesz képesítési vizsga, hanem kizárólag tudományos fokozat, senkire sem kötelező. Mindenki csak e czéllal leteendő külön szigorlattal szeresheti meg, a menyiben már előzőleg a műszaki minősítést nyújtó műegyetemi oklevélnek birtokában van. A közszolgálatra és a magángyakorlatra a műegyetem mostani oklevelei a nétn megszerzendő doktori oklevéllel függetlenül is jogosítást fognak. Wlassics miniszter tudvalevőleg a tudomány-egyetemen is át akarja alakítani a doktorátust tudományos fokozattá, úgy hogy mind a két egyetemen egy jellegű legyen a doktori fokozat.

»Deák Ferenc és a nők.« Ily cím alatt tartott felolvasást Eötvös Károly képviselő a székesfejérvári Vörösmarty-körben március 24-ikén, nagy közönség előtt. Deák, habár nőtlen maradt, nagy tiszteletre jutott a nőknek. Eötvös valószínűnek tartja, hogy Deákot ifjú korában érzékeny családos érte, s erre nézve bizonyosságot hozta föl Vörösmarty Mihályhoz 1826. június 26-ikán írt levelét, melyet lapunk 1900. évi 48-ik számában közölt. Ebben Deák bizalmasan írja, hogy a szerelem kis istenkéje körülte is szörögatta nyilait; egy mélyebben találta, de két esztendő begyógyította már a sebet. »Sajog ugyan most is, de hideg meggondolás lecsillapítja az újra földérült indulatot.« Ezt a levelet huszonhárom éves korában írta Deák Ferenc. Eötvös Károly úgy tudja, hogy Inkey Karolin, Inkey Ferenc zalai követnek szépséges leánya volt Deák Ferencnek első szerelme, a ki később zalavári Horváth Edvárdnak lett a hitvese. E bájos leány egy idős volt Deák Ferenczel s valószínű, hogy Deák fiatal-sága gátolta meg, hogy Inkey Karolin az övé legyen.

HALÁLOZÁSOK.

Órsi és kis-szentmihályi VIDA LAJOS, köz- és váltóügynök meghalt március 16-ikán, Budapestén, 72 éves korában. A régi ügynök nemzedék kiváló tagja volt, ifjabb korában a jogi irodalom terén is derék munkásságot fejtett ki, egy munkája akadémiára díszeset is nyert. Hosszabb ideig tagja volt az ügyvédvizsgáló bizottságnak. Az utóbbi években az ügyvédi gyakorlatról visszavonulva ált családja körében. Halálát özvegyén, szül. Sánta Márián kívül két fia, dr. Vida Zoltán budapesti albiró és Vida Lajos miniszterelnökségi segédfogalmazó gyászolja. Budapestén temették el nagy részvét közt.

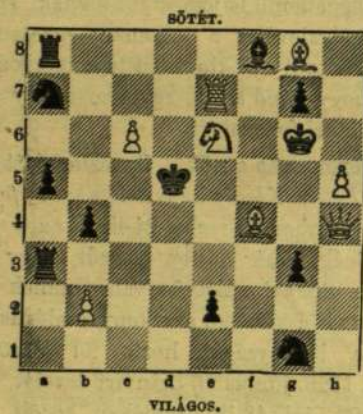
Elhunytak a közelebbi napokban: Boonix Miklós ferenczrendi misés pap, kiérmelt teológiai tanár s a rend nyug. tartományi főnöke, 61-ik évében, Szegeden. — Örmösy József, Szatmár egyházmegyei róm. kath. nyug. lelkész, 63 éves korában, papsága 40-ik évében Nagyszőlőson. Szépfaludi Örlóssy Ferenc, az ösmert író, Mármarosvármegye főlevéltárnoka hívető gyászolja az elhunytban. — Sárvány Gusztáv, nyug. kir. ítélőtáblai bíró, néhai Sárvány Elek író fivére, 58 éves korában, Budapestén. — BALATON JÓZSEF, ez. apát, ker. esperes-tanfelügyelő, zalaezerségi plébános, 65 évében, Zalaegerszegen. — Alsó-csernátóni MOLNÁR ALBERT, a kolozsvári ref. teológiai fakultás tanára, az erdélyi ref. egyházkerületi érkezellet egyházi elnöke, az »Erdélyi Protestáns Lap« szerkesztője, 52 éves korában, Kolozsváron. — PLACINTÁK DÁVID, Szamosújvár polgármestere, ki a közigyűk terén kifejtett buzgalomról és jótékonyaságról volt ismeretes, élete 74-ik, polgármestersége 30-ik évében. —

BÖSZÖRMÉNYI KÁROLY, kir. tanácsos, Szatmár város nyug. polgármestere, a ref. egyház volt főgondnoka, 79 éves korában, Szatmáron. — Id. PASZLAVSZKY JÓZSEF, 88 éves korában, Budapesten. Az elhunytban Paszlavszky József állami realiskolai tanár és természettudományi író édes atyját gyászolja. — LECHNER GYULA, a pécsi egyházmegye nyug. alapítványi könyvelője, 31 éves korában, Budapesten. — Dr. KOVÁCS JÓZSEF, zentai orvos, ki orvosi kötelessége közben vérmérgezésnek lett áldozata. — FRANKÉ ALBERT, nyug. dunagőzhajózási állomásfőnök, 48-as honvédtiszt, 81 éves korában, Székesfehérvárott. — BOGÁR PÁL, 48-as veressipkás honvéd, Jászberényben, 68 éves korában. — TÖRÖK PÉTER, ki 2000 koronát hagyott a madocsáni ref. egyháznak, Madocsánban. — BENEDEK DÁNIEL, 76 éves, Bethlenben. — LUX KÁROLY, földbirtokos, Arad megye törvényszéki bizottságának tagja, az új-arádi takarékpénztár igazgatója, 54 éves korában.

ÖZV. FOLKUSZÁZ LÁSZLÓNÉ, szül. Thomka Zsuzsanna, 91 éves korában, Tescagon. — GLÓSZ DEZSŐNÉ, szül. Wassner Amália báróné, 33 éves, Budapesten. — CSÁKOS GYULÁNÉ, szül. Vály Irma, 64-ik évében, Újfehértón. — BENHART RAFAELNÉ, szül. Kollár Anna, államvasúti felügyelőnek, a miskolci üzletvezetés mellett számos szőlő- és kőművesnék neje, Miskolcon. — HORVÁTH FERENCZ, szül. Valgőczy Katalin, 40-ik évében, Budapesten.

SAKKJÁTÉK.

2216. számú feladvány. Sahlberg R.-től.

Világos indúl a harmadik lépésre matot mond.

A 2196. sz. feladvány megfejtése Schröder F.-től.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Vg4—h4	Fd2—e3 (a)	1. —	—	Ke5—b5 (b)
2. Vh4—d5	t. sz.	2. Bd4—d4	t. sz.	—
3. V mat.	—	3. V v. B mat.	—	—

b.	c3—e2 (c)	1. —	e6—e5—f5:
2. Bd4—b4	t. sz.	2. Bd4—d5 + stb.	—
3. V mat.	—	—	—

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyán: Németh Péter. — Lápótvárt: Hofbauer Antal. — Bohony-Szentlászlón: Szabó János. — A pesti sakk-kör.

Hibaigazítás: A 2215. számú f. szerzője nem Wagner S. hanem Wagner S.

KÉPTALÁNY.

Legnagyobb örökös a világban a legnagyobb szomorú.
A Vasárnapi Ujság 9-ik számában közölt képtalány megfejtése: Hány ember érezte magát boldognak, ha ismerné a csapásokat, miket megkerült.

Foulard-selyem 65 kr.-tól

Szerkesztői üzenetek.

Élhetek én száz esztendő. Soha. Byron arcképehez. Örömmel olvassuk leveléből, hogy lelkének ifjú lángolásával csüggy azon a nemzeti irányon, melyet nagy költőnk diadalra juttatott, de a melyet mai napság, sajnos, a cosmopolita irány nagyon is háttérbe kezd szorítani. Beküldött versei tehetősre valának, de vannak fogyatkozásai, egyenletlenségeik. Legszebb a „Byron arcképe” című, ezt átdolgozva, valószínűleg fölvehetjük lapunkba.

Üzenet. Kicsi rózsafának. Az előbbi csinosabb, de a középserűségén az sem emelkedik felül.
Blaha Lujzához. A nemes felbuzdulás és igaz lelkesedés, mely a szerző szívét eltöltötte, nem tudott megfelelő költői formát találni.

Felolvas szerkesztő: Nagy Miklós.
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Alapított 1865-ben.

A legjobb bel- és külföldi

zongorák, pianók és harmoniumok

legelőbban kaphatók

Heckenast Gusztáv

zongoratermben

Budapest, IV. Gizella-tér 2.

(Váci-u. sarkán).

Ehrbar udvari zongoragyár

Schiedmayer és fia

stuttgarti udvari zongoragyár

magyarországi egyedüli képviselője. Valódi amerikai harmoniumok. 8874

Nagy kölcsönz-intézet. Árjegyzék ingyen.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

Legjobb és leghíresebb pipere holgyor: a
La
VELOUTINE
Különleges Rizpor
BISMUTH VEGYVÉNY
CH. FAY, ILLATSZERESZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

Budapesti villamos városi vasút részvénytársaság.

HIRDETMEY.

A budapesti villamos városi vasút részvénytársaság t. cz. részvényei az 1901. évi április 13-án d. e. 11 órákor a társaság helyiségeiben VII., Kertész-utca 20. sz. a. tartandó

X-ik rendes közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghívjuk.

Napirend:

1. Az igazgatóság évi jelentése és az abban foglalt indítványok.
2. Az 1900. üzleti év mérlegének és zárszámadásának előterjesztése.
3. A felügyelő-bizottság jelentése és a fölmentvény megadása iránti indítvány.
4. A nyereség felosztására vonatkozó javaslat.
5. Az igazgatóság kiegészítése iránti intézkedés.
6. A felügyelő-bizottság 3 rendes és 1 póttagjának megválasztása.

A részvények letételek f. évi április 10-ig beárólag az angol-osztrák bank budapesti főkötelepénél, V., Föld-utca 6. sz. a.

Az igazgatóság.

Kivonat az alapszabályokból:

18. szakasz. Minden részvényes jogosítva van a birtokában levő minden 25 darab társasági részvény után egy-szavazatot a közgyűlésen gyakorolni. Szavazati joggal bíró azon részvényesek, kik a közgyűlésen személyesen vagy helyettes által résztvenni kívánnak, kötelesek a közgyűlés megkezdéséig a közgyűlésen résztvenni. A közgyűlésen résztvevőknek a le nem járt szavazatokkal együtt az igazgatóság által a közgyűlés egybehívó hirdetményben kijelölt helyeken letenni.

20. szakasz. Az évi mérleg és zárszámadás, valamint a felügyelő-bizottság jelentése a K. T. 198. §-a értelmében a közgyűlés megtartását megelőzőleg 8 nappal a társaság helyiségeiben közzétételre kitétetnek.

21. szakasz. Azon részvényesek, kik személyesen nem jelennek meg a közgyűlésen, magukat egy e célból külön megküldött szavazatképes részvényes által képviseltesk. Kiskorúak, vagy gondnokaság alatt állók törvényes képviselőjüket által képviseltesk; nők és jogi személyek oly meghatalmazott által is képviseltesk magukat, kik maguk nem részvényesek. (Utánnyomás nem díjazatik.)

Ha őszül a haja,

használja a „Stella“-vizet

(Hair Regenerator),

mely nem fest de a haj eredeti színét adja vissza,

Újra 2 korona.

ZOLTÁN BÉLA gyógyszerárban

8 es. és k. fensége József főherceg udv. szállóján,

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér

sarkán. 9043

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér

sarkán. 9043

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér

sarkán. 9043

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér

sarkán. 9043

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér

sarkán. 9043

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér

sarkán. 9043

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér

sarkán. 9043

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér

sarkán. 9043

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér

sarkán. 9043

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér

sarkán. 9043

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér

sarkán. 9043

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér

sarkán. 9043

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér

sarkán. 9043

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér

sarkán. 9043

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér

sarkán. 9043

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér

sarkán. 9043

Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér

sarkán. 9043

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcson Részv.-társ.

Irodái: VI. ker., Andrásy-ut 5. (saját házában). 8963

Befizetett részvénytőke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarékbetét könyvecskék és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyó számlákban (check-számlán). A 10%-os betétkamat-átvételt az intézet fizeti. Le-számlát váltókat, előlegeket nyújt értékpapírokra. VÁLTO-ÚZLETE megvásárolja teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretében tartozó fizetésekkel. Üzleti órák: délelőtt 1/2—1/2-ig, délután 3—1/2-ig. Magyar kir. osztálysorsjegyek főelárusító helye IV., Koronaherczeg-utca 11. Kézi zalogkölcson: IV., Károly-körút 18., IV., Koronaherczeg u. és szőlő-utca sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-körút 2., Üllői-út 6.

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros.

Cs. és kir. fensége József főherceg udvari szállítója.

Gyár és iroda: Budapest, VII., ker., Garay-utca 10.

Központi viz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8830

Tervek, költségvetések,

Nyúlször puha kalapok

FÖLDVÁRY IMRE

férfitárat és fehérnemű rak-
tárban. 9023
Budapest, IV., Korona-
herceg-utca 11. és
VIII., Kerepesi-út 9. sz.
Angol cylinderek, divatos ke-
mény és puha kalapok, jó
szabású férfi-ingek, nyakkén-
dek, keztyűk és választékban.

Legkedveltebb, legjobb hajfestő a

MELANOGENE

fekete és barna színben.

Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját,
szakált, hajszál pár percz alatt feketére vagy barnára
lehet festeni. A szín állandó és a természetes szín-
től meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkal-
mazása igen egyszerű. Nem piszkít. Ár 2 korona
80 fillér. Készíti 9039

G. Földes Kelemen gyógyszer-tára Arad.

Főraktár: Török József gyógyszer-tára, Király-
utca, Opera-gyógy-szertár, Andrassy-út.

Kapható minden gyógyszertárban. 8869

MARGIT-CRÈME,
mely gyógyítja, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, tel-
jesen ártalmatlan. Ezen világhírű arczkendő pár nap alatt
elűzi a szűz, mélyfoltot, pattanást, bőrkéket (Mitessz) és
minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat, redőket, himlő-
helyeket és az arczot hófehérre, simává és üdövé varázsolja.
Ár nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., Margit hölgy-
por 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill. Margit
fogpó (Zahn-pasta) 1 kor., Margit arczvíz 1 kor.
Hamisítványok bíróilag üldözöttek. — Postán utánvétellel
vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:
FÖLDES KELEMEN gyógyszer. Arad.
Budapesti főraktár: Török József főle-
győsz. Király-u. 12. és Andrassy-út 29.
Kapható minden gyógyszertárban. 9027

Csodás gyors hatás.

Törv. védve.

Legjobb szepítő-szer.

Kurczl és Fia
Photozinkografiai
műintézet
készíti a legjobb
életrajzokat
mindennemű
nyomatványhoz
Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 13

Az Országos Kaszinó

palotájában
Budapest, Kossuth Lajos-u. 20. sz. alatt
Megnyitott
Papírkereskedés és Képes-levelezőlap
különlegességei raktára. — Tisztelettel
KLEIN VILMOS papírkereskedése,
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 20. sz. és
VIII., Kerepesi-út 73. 8951

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyuszem
szemölcs és talp, valamint a sarok bő-
keményedései, to-
vábbá mindennemű
bőrelszarusodás,
ellen. A hatás-
ért jótállás
vállal-
tatik.

SCHWENK L.,
gyógyszerész
MEIDLING — BÉCS.
Csak akkor valódi, ha min-
den használati utasítás és minden
tapasz a mellette védjeggyel és
aláírással el van látva, azért is erre
figyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor.
Vidékre 1-30 kor, előzetes beküldése mellett bérment.

Magyarországi főraktár: 9068
Török József gyógyszer, Budapest, Király-u. 12. Andrassy-út 29.

Czimbalom

iskolákat, a melyből min-
denki, tanító nélkül megta-
nulhat czimbalomozni, 4 koro-
náért adom. Képes nagy czim-
balomárjegyzéket pedig in-
gyen. **Varga Pál** czimbalom-
gyártó, Budapest, VIII. kor.,
Rók Sallárd-utca 3. sz.

A Franklin-Társulatnál Budapestben
megjelent

ZÁPOR.

KÖLTEMÉNYEK

1890—1900.

Irtá SZABÓ ENDRE

Ára füzve 2 K.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

es. és kir. osztr.-magy., román kir. és belga fejed. udv. szállító.
Kerületi gyógyszerész Korneuburg, Bécs mellett.
8 arany-, 19 ezüst-érem, 30 dísz- és elismerő oklevél.

Allatörv. díjtírtai szer lovak-, marhák- és juhoknak.
Közel 50 év óta a legtöbb istállóban használatban évtizedek óta
rossz emésztésnél, valamint tehennél a tej javítása s a tejelő-
képesség fokozása céljából. Egy doboz 1 kor. 40 fill. fél doboz 70 fill.
Valódi csak a fenti védjeggyel és kapható minden gyógyszer-tárban
és drogakereskedésben. Főraktár: 8843
Török József gyógyszer. Budapest, VI., Király-u. 12.

SERRAVALLO 8984
CHINA-BORA VASSAL
Kitűnő helyreállító szer **gyengék, vérszegénység**
és **lábadozók** számára. Ajánlja és használja or-
vosi kitűnőségeitől. 1000-nél több orvosi elismerés.
Küldetés: 12.
Küldetés: 12.
Árak: 1/2 literes üveg K. 2.40, 1 literes
üveg K. 4.40.
Kapható minden gyógyszertárban.
Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

Alapítva 1879. óta.

Életnagyságú arczképek
minden beküldött fénykép után csak 3 forintért a legfinomabban készíttetnek el.
A fénykép sértetlenül marad. A hasonlatosság- és tartósságért leg-
szigorúbb jóváhagyás. Legjobb, legbiztosabb és legmegbízhatóbb megjelölésnek, valamint

ÜNNEPI AJÁNDÉKNAK
már azért is alkalmas, mert örökké megmaradó értéke van.
Egy ilyen arczkép egyenes-
rűd gyönyörű szoba-
dísz is. Név- és születés-
nap, nemesség, névnap-
ajándéknak vagy egyéb alkalmai és ün-
nepi ajándéknak is a legalkalmasabb. A legszebb
és örökös emlék
elhunytakról is.
Bodascher Siegfried
kitűntetett arczkép-
festőszert műterme
Bécs II. Praterstrasse 61.
(„Praterstern”
lovastúli megállóhely tö-
rzsomarszághoz.)

Nélkülözhetetlen és feltűnőhatatlan, hatásában csatláthatatlan.
Világczikk, kivitel minden országba.
CHIEF-OFFICE 48. BRIXTON-ROAD, LONDON S. W.
A legmegbízhatóbb, legjobb ez az egész világon híres és legkeresettebb háziaszer a
gyógyszerészek:

Thierry A. Balzsam-a
főltűnőhatatlan mindenféle mell-, tüdő-, máj-, gyomor- és valamennyi belső be-
tegség ellen. Különleg a legsikeresebb 8907

Sebgyógyító-szer.

Csupán az összes kulturálmokban bejegyzett zöld apácza védjeggyel és kapszula-
zárral, a melybe a czég van bepréslve. Egyedül valódi, kimutatható évi gyártás
6 millió palack. — 12 kicsiny és 6 dupla-palack postán, franco küldve 4 kor. — Egy
próba-palack prospektussal és a világ valamennyi államában létező raktárak jegyzékével:
1 kor. 20 fill. Szétküldés csupán az öszegnek előleges utalványozása ellenében.

Thierry A. Centifolia-kenőcs
(csodakenőcs elnevezéssel), melynek húzó-ereje és gyógyhatása utolérhetetlen! Főlölegessé teszi legtöbb
esetben az operációkat. Ezzel a kenőccsel egy 14 esztendő gyógyíthatatlannak tartott csontszu, sőt újabb
egy 23 esztendő súlyos rákserű betegség gyógyíttatott meg. Gyulladásos és minden egyéb sebeknél, mint
kitűnő antiszeptikus szer, enyhítőleg és hűsítőleg hat és csakhamar teljes gyógyulást hoz létre. Gyors puhító
és oszlato hatása is van és megszabadít mindenféle, bármily mélyre hatolt idegen testektől. — Egy tégely
franco 1 kor. 80 fill. az öszegnek előre való beküldése ellenében. Nagyobb megrendeléseknél olcsóbb. Ki-
mutatható évenkénti gyártás 100,000 tégely. Egy egész levélár áll rendelkezésre és megtekintésre azon
eredeti bizonylatokból, melyeket e két szerrel a világ minden részéből beküldtek. — Utánzatoktól óvakodni
és figyelemmel tessenek lenni a minden tégelyre beégetett czégre: Apotheke zum Schutzengel des
A. Thierry. A hol raktár nincsen, minden rábeszélés ellenére is tessék visszautasítani a hamisított és
hasonló értékűnek ajánlott készítményeket és tessék azt megrendelni egyenesen az egyedüli gyáros:

Thierry A. gyógyszerésznél, Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett.
(Az osztrák cs. és kir. államhivatalnokok szövetségének szállítója.) (Contractor of the War-Office and the
Admiralty London.) Kapható Budapestben: Török József és dr. Egger Leo gyógyszer-tárban.

14. SZÁM. 1901.

BUDAPEST, ÁPRILIS 7.

48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és
POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt
egész évre 24 korona
fél évre 12
Csupán a
VASÁRNAPI UJSÁG
egész évre 16 korona
fél évre 8
A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával)
egész évre 10 korona
fél évre 5
Külföldi előfizetésekre a postailag
meghatározott viteldj is eszandó.

HÚSVÉT.

GYAKRAN HALLANI TELL VÉGEN, mikor az asztal-
goknak csak egy csekély maradéka bar-
nállik már a portákon, az öreg uraktól a
panaszt: — „Árpád apánk is hibát követett el,
hogy ide tett le bennünket, a hol ilyen bolond
hosszú a tél, hogy nem lehet a végét kívárni.
Bizony nem törte volna el a lábát (már t. i. Árpád
apánk), ha egy kicsit odább megy dél felé.”
De hát ez csak afféle üres zsörtölődés, jó az
unalom ellen, és nem egyéb, mint a tavasz

után való türelmetlen vágyakozás, a mit a falusi
kis gyerekek, miután az anyjuk déltájban ki-
ereszti velök egy-egy órára a szobában növe-
kedő apró libákat, ezzel a dallal fejeznek ki:

„Süss ki nap a kert alatt
A libáink elfágnak.”

Bezzeg ha aztán ezek az öreg urak nyár vé-
gén, mikor az Isten már megadta a termést,
meg a hozzávaló zsidót is, a ki megvette,
elutaznak egy kicsit dél felé, örült meleg kli-
mába s látják ott a föld produktumait: a fügé-

ket és narancsokat, hálás szízzel gondolnak
Árpádra, hogy ő kegyelme mégis alighanem jól
kereste ki a nekünk való helyet.

Mert még a túlhosszú télnek is megvan a
maga jó oldala. Egy az, sokáig pihen az anya-
föld s az bizonyosan csak jó neki. Más az, hogy
a tavasznak valami sajátserű édessége van.
Oly régen melengettük magunkat a napfényen,
hogy egészen újnak, csodálatosnak látszik s
bizsergésbe hozza a vérünket. Csupán ezzel az
egy érzéssel dúsan kárpótolva van a hosszú tél
minden viszontagsága. A tavasz, a rügyfakasztó,

HÚSVÉTI ÖNTÖZKÖDÉS.

Jantyk Máttyás rajza.